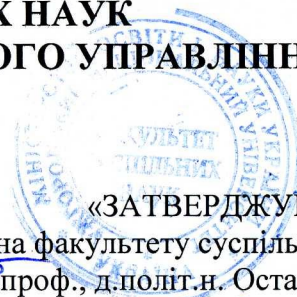

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету суспільних наук
проф., д.політ.н. Остапець Ю.О.

« 30 » серпня 2020 р.

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський) рівень**

Галузь знань: **28 Публічне управління та адміністрування**

Спеціальність: **28 Публічне управління та адміністрування**

Освітня програма: **Публічне управління та адміністрування**

Мова навчання: **українська**

Ужгород 2020

Програма «Атестаційного екзамену з Публічного управління та адміністрування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування».

Розробники:

Остапець Ю. О., проф., д. політ.н., професор кафедри політології і державного управління (Гарант освітньо-професійної програми);

Вегеш М. М., проф., д.і.н., в.о.завідувача кафедри політології і державного управління;

Асланов С. А., доц., д. політ. н., професор кафедри політології і державного управління;

Червеняк К. Т., к. політ. н., викладач кафедри політології і державного управління.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології і державного управління (протокол № 9 від 30 червня 2020 року)

В.о. завідувача кафедри проф. Вегеш М. М.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук (протокол № 7 від «26» червня 2020 р.)

Голова науково-методичної комісії к.і.н, доц. Стряпко І.О.

1. ОПИС

Атестаційний екзамен з публічного управління та адміністрування передбачає оцінювання результатів навчання, визначених у стандарті вищої освіти та у освітньо-професійній програмі.

Організація та порядок проведення атестації регулюються Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у ДВНЗ «УжНУ».

2. МЕТА

Метою є комплексна перевірка знань студентів з обов'язкового циклу дисциплін загальної та професійної підготовки фахівців, передбачених навчальним планом спеціальності, освітньої програми.

Екзаменаційна комісія створюється щорічно у складі голови та її членів для кожної спеціальності як єдина для всіх форм навчання і діє протягом календарного року. До Атестації допускаються особи, які повністю виконали освітньо-професійну програму та умови договору з ДВНЗ «УжНУ». Списки осіб, допущених до Атестації, затверджуються розпорядженням декана відповідного факультету.

Відповідно до освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні володіти такими **компетентностями:**

- *загальні компетентності:*

ЗК 1. Здатність вчитися, самонавчатися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 8. Здатність виявляти, оцінювати та вирішувати проблеми, враховуючи фактор ризику.

ЗК. 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК. 10. Здатність спілкуватись державною мовою як усно, так і письмово.

- *фахові компетентності:*

ФК 1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК 2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК 6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів і технологій.

ФК 7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати у реальну практику.

ФК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК 12. Здатність застосовувати демократичні технології прийняття управлінських рішень, враховуючи інтереси й потреби громадян, представників певної спільноти, суспільства та держави.

ФК 14. Здатність здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

ФК 15. Здатність розробляти механізми протистояння соціальним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі.

ФК 16. Здатність оцінювати потенціал та розробляти план розвитку громад і територій в умовах реформи децентралізації.

ФК 17. Здатність до порівняння та оцінювання вітчизняних та зарубіжних регіональних практик діяльності органів публічної влади.

3. ПЕРЕДУМОВИ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Атестаційний екзамен з публічного управління та адміністрування включає питання з переліку обов'язкового циклу дисциплін загальної та професійної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Перелік навчальних дисциплін, які включені до програми Атестаційного екзамену з публічного управління та адміністрування:

1. Вступ до публічного управління та адміністрування
2. Документознавство України
3. Система органів державної влади країн світу
4. Система органів державної влади в Україні
5. Система державної служби в Україні
6. Глобалізація і глобальне управління
7. Основи менеджменту та маркетингу
8. Адміністративний менеджмент
9. Аналіз публічної політики
10. Етнополітичний менеджмент
11. Антикризовий менеджмент
12. Менеджмент та маркетинг виборчих кампаній
13. Стратегічне управління розвитком громад і територій
14. Управління та врегулювання конфліктів
15. Інформаційно-аналітична діяльність в органах публічної влади
16. Основи електронного урядування
17. Управління проектами

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання атестаційного екзамену здійснюється за 100 - бальною шкалою, яка відповідно переводиться в національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу ЄКТС. За результатами атестаційного екзамену оцінку виставляє кожен член екзаменаційної комісії, а Голова підсумовує їх результати по кожному студенту. Рішення екзаменаційної комісії про оцінку результатів складання атестаційного

екзамену, а також про видачу випускникам дипломів (в т.ч. з відзнакою) про закінчення університету, отримання певного рівня вищої освіти та здобуття певної кваліфікації приймається на закритому засіданні екзаменаційної комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів екзаменаційної комісії, які брали участь в її засіданні. При однаковій кількості голосів Голова має вирішальний голос. За підсумками роботи екзаменаційної комісії її Голова складає звіт, який затверджується на заключному засіданні. У звіті відображаються рівень підготовки фахівців і характеристика знань, умінь та компетентностей випускників. Звіт обов'язково включає інформацію про недоліки, допущені у підготовці фахівців, зауваження щодо забезпечення організації роботи екзаменаційної комісії тощо.

Критерії оцінювання знань та підсумкового контролю

Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
F	0-35%	Здобувач: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмовим матеріалом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання.
FX	35-59%	Здобувач: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок.
E	60-63 %	Здобувач: пояснює основні поняття навчального матеріалу; може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; вміє за зразком виконати основне навчальне завдання.
D	64-73%	Здобувач: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
C	74-81 %	Здобувач: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання.
B	82-89 %	Здобувач: вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані; має сформовані навички використання методів навчання і виховання.

А	90 -100%	<p>Здобувач:</p> <p>має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності;</p> <p>вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи;</p> <p>вміє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності;</p> <p>використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; вміє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі;</p> <p>має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень</p> <p>вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань.</p>
---	----------	---

Структура екзаменаційного білету

Кожен екзаменаційний білет складається з чотирьох питань теоретичного характеру. Перше питання торкається проблематики загальнофілософських, загальнонаукових проблем публічного управління і адміністрування. Друге та третє питання присвячене теоретичним і практичним основам публічного управління і адміністрування. У четвертому питанні розглядаються особливості публічного управління та адміністрування у прикордонних, поліетнічних регіонах, до яких відноситься і Закарпатська область. Екзаменаційні білети містять питання приблизно однакового рівня складності та є рівнозначними і оцінюються однаковою кількістю балів.

6. ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

«Вступ до публічного управління та адміністрування»

Тема 1. Професійна підготовка за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»

Предмет і завдання навчальної дисципліни «Публічне управління та адміністрування». Публічне управління як навчальна спеціальність, наукова галузь і професійна діяльність. Система професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування в Україні. Суб'єкти діяльності у сфері підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців. Головні проблеми та напрямки вдосконалення у системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації держслужбовців в Україні.

Тема 2. Методологічні підходи до аналізу публічного управління

Методологічні засади наукового дослідження в галузі публічного управління. Методологічні принципи системного аналізу. Інституціональний і неінституціональний підходи до аналізу публічного управління. Біхевіоралістський підхід до аналізу публічного управління. Теорія «раціонального вибору» як методологічний підхід до аналізу публічного управління. Політологічний, соціологічний та історичний підходи до аналізу публічного управління.

Тема 3. Концепції публічного управління

Концепція «формально-раціональної бюрократії» М. Вебера. Концепція «дихотомії політики та адміністрування» (В. Вільсон, М. Вебер). Концепція «нового публічного управління». Концепція «постбюрократичної держслужби» М. Берзлі. Концепція «доброго урядування». Переваги, обмеження і критика сучасних концепцій публічного управління.

Тема 4. Прийняття рішень у публічному правлінні

Загальна схема процесу прийняття управлінського рішення. Суб'єкт прийняття управлінського рішення. Цілі, альтернативи та наслідки управлінських рішень. Концептуальні підходи до виокремлення етапів прийняття та реалізації управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Моделі управлінських рішень.

Тема 5. Становлення і розвиток державної служби: світовий і вітчизняний контекст

Становлення і розвиток державної служби як професійної діяльності. Моделі державної служби розвинених країн. Світові тенденції розвитку державного управління та державної служби. Історичні етапи виникнення та розвитку державної служби на українських землях. Розвиток державної служби в незалежній Україні. Напрями реформування системи державної служби в сучасній Україні. Адміністративна реформа в Україні та проблеми її здійснення. Децентралізація влади та реформа місцевого самоврядування в Україні.

Тема 6. Особливості організації державної влади в Україні

Державна влада: суть та ознаки. Державне управління як спосіб реалізації державної влади. Система органів державної влади в Україні. Структура органів місцевого самоврядування в Україні. Баланс і контроль між гілками державної влади. Виконавча гілка державної влади в Україні. Етапи розвитку органів державної виконавчої влади в Україні. Проблеми функціонування державної виконавчої влади в Україні. Дуалізм виконавчої влади та її політизація.

Тема 7. Правові та організаційні основи державної служби

Конституційно-правові основи державної служби. Закон України «Про державну службу». Державна служба як організація. Види державної служби. Управління державною службою. Ефективність державної служби і ресурсне забезпечення державного управління. Правовий статус державного службовця. Повноваження державного службовця. Контроль на державній службі. Відповідальність державного службовця. Запобігання і протидія корупції в системі державної служби.

Тема 8. Кадрова політика в системі державної служби

Суб'єкти, об'єкти та засоби реалізації державної кадрової політики. Нормативно-правове регулювання державної кадрової політики. Напрями та принципи кадрової політики в системі державної служби. Професіоналізація кадрів державної служби. Державний службовець: поняття, статус, компетенція. Посади державної служби. Система підвищення кваліфікації державного службовця. Професійно-кваліфікаційні характеристики, профілі компетентності посад державної служби.

Тема 9. Управлінська діяльність державного службовця

Напрями та складові професійної діяльності державних службовців. Специфічні характеристики професійної діяльності державних службовців. Організація та етапи управлінської діяльності. Основні форми та методи управлінської діяльності. Принципи діяльності у державному управлінні. Участь державних службовців у політичному процесі. Громадянська і професійна роль державних службовців.

«Документознавство України»

ТЕМА 1. Об'єкт, предмет, наукові напрями, завдання документознавства

Документознавство як наука та навчальна дисципліна. Об'єкт, предмет, завдання, функції документознавства. Головні напрями наукових досліджень із документознавства. Міждисциплінарність документознавства. Сутність і форми зв'язків документознавства зі спорідненими науками, галузями знань.

ТЕМА 2. Структура, сучасні концепції документознавства

Структура документознавства. Структура загального документознавства: теорія (концепції, функції, типологія документа та ін.), історія документа, документально-комунікаційної діяльності. Структура спеціального документознавства, його об'єкт, предмет, мета, завдання, методичні засади, функції. Системи документації: базові, інфраструктурні, дисциплінарні. Сучасні концепції науки про документ.

ТЕМА 3. Системи документування та їх еволюція. Розвиток носіїв інформації

Основні поняття. Кодування інформації. Основні риси, притаманні кодуванню інформації. Знакові методи фіксації інформації. Основні форми документування. Складові процеси документування. Розвиток способів документування. Розвиток засобів зображувального писемного документування. Сучасні носії інформації.

ТЕМА 4. Методологічні основи знань про документ

Методологічні, методичні засади документознавства. Предметний і рефлексивний рівні пізнання у документознавстві. Емпіричний, теоретичний рівні документознавчих досліджень. Філософські, загальнонаукові, спеціальні й часткові методи документознавства. Методологічні засади документознавства. Методи та принципи документознавчих досліджень. Основні принципи методології дослідження документознавства.

ТЕМА 5. Види, структура, розвиток документа

Властивості, функції, ознаки документа. Походження терміна «документ». Поняття «документ» в стандартах та законодавчих актах. Патентний документ, його зміст. Основні види патентного документа. Управлінський документ: історія, загальна характеристика. Класифікація управлінських документів. Уніфікація та стандартизація управлінських документів. Державні уніфіковані системи документації (ДУСД). Управлінське документознавство як традиційний вид спеціального документознавства. Нормативний документ: історія, загальна характеристика. Поняття «нормативний документ», його зміст. Особливості нормативного документа. Основні види нормативного документа.

ТЕМА 6. Комплексна система класифікації документів

Історія розвитку класифікації документа. Види документів за ознаками класифікації. Організаційно-розпорядчі документи. Внутрішні та зовнішні документи.

Оригінали та копії документів. Бланки, види бланків. Організаційні та розпорядчі документи. Основні елементи тексту. Вступ, доказ, закінчення. Рівні стандартизації.

ТЕМА 7. Види документації установи

Поняття та еволюція діловодства. Поділ видів документації установи. Закон як основний документ юридичного регулювання. Основні організаційні документи та їх загальна характеристика. Планова та облікова звітна документація. Протокол як документ колегіальних органів. Управлінський документ. Класифікація управлінських документів. Наказ як розпорядчий документ. Особливості складання наказів. Розпорядження. Ділові наради, особливості їх документування. Особова справа як кадровий документ, її структура.

ТЕМА 8. Книга як вид документа

Документознавчий підхід до визначення поняття «книга». Соціально-історичні передумови виникнення і розвитку книги. Типологізація та класифікація книг як документа у виданні. Співвідношення книги з іншими видами документів. Структура сучасної книги. Внутрішні і зовнішні елементи книги. Науково-довідковий апарат книги. Реквізити книги.

ТЕМА 9. Порядок обігу та зберігання документів

Примірна інструкція з діловодства. Нормативно-правова база діяльності служб документального забезпечення. Номенклатура справ. Порядок реєстрації документів. Документообіг. Порядок зберігання документів в організаціях та установах. Поняття архівної системи, її основні види та структура. Архівні підрозділи органів державної влади, місцевого самоврядування, державних і комунальних підприємств, установ і організацій. Тимчасове зберігання архівних документів. Постійне зберігання архівних документів.

ТЕМА 10. Електронний документообіг у діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування

Комплексне запровадження електронного документообігу. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». Ознаки електронного документу. Система електронного документообігу. Основні принципи та завдання електронного документообігу. Організаційні та правові аспекти запровадження електронного документообігу в систему державного управління. Нормативно-правова база. Система інформаційно-технологічної інфраструктури електронного урядування в Україні. Електронний цифровий підпис. Сутність функціонування системи електронних цифрових підписів.

«Система органів державної влади країн світу»

Тема 1. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА

Місце і роль політичної системи в життєдіяльності суспільства. Особливості політичної системи. Сутність категорій «система» та «політична система». Класичні концепції про політичні системи. Структура і функції політичної системи. Типи політичних систем. Критерії типологізації. Ознаки типологізації суспільства. Типи політичних режимів. Типологізації політичних систем. Критерії та фактори ефективності політичних систем. Основний критерій ефективності політичної системи. Основні критерії ефективного політичного управління у сфері забезпечення соціально-економічного прогресу.

Тема 2. ПОЛІТИЧНА ВЛАДА ЯК ЦЕНТРАЛЬНИЙ ЕЛЕМЕНТ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Поняття і сутність влади. Характер владних відносин. Джерело влади. Співвідношення понять «політична влада» і «державна влада». Суб'єкт і об'єкт влади. Принцип функціонування державної влади. Носії влади. Форми та механізм політичної влади. Джерела політичної влади. Класифікація форм політичної влади за суб'єктом управління. Структура механізму владних відносин за концепцією Є.Вятра. Аксіоми

державної влади І.Львіна. Поняття легітимності та принцип поділу влади. Легітимність і законність. Суб'єктність джерел легітимності. Зміст і підстави легітимації. М.Вебер про основні типи легітимності влади. Динаміка легітимності. Криза легітимності. Принцип поділу державної влади. Історія становлення теорії поділу влади. Система «стримувань і противаг». Принцип єдності влади. Анархізм. Обов'язки політичної влади. Політико-правові засоби реалізації влади. Референдум. Плебісцит. Інститут народної законодавчої ініціативи. Народний розпуск представницького органу.

Тема 3. Держава як інститут політичної системи

Сутність держави і теорії її походження. Ознаки держави. Основні принципи функціонування держави. Типи держави. Правова держава та її засадничі принципи. Структура і функції держави. Загальний поділ державних інститутів. Форма держави і форми державного правління. Форми державного устрою. Політичні режими, їх типологія і модернізація. Основні параметри політичних режимів. Головні типи політичних режимів та їх різновиди. Ознаки політичних режимів.

Тема 4. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Сутність державного управління. Суб'єкти та об'єкти управління. Умови процесу управління. Види управління. Поняття політичного управління. Складові та рівні державного управління. Поняття бюрократії. Функції бюрократії. Номенклатура. Корупція. Олігархічне управління. Органи державного управління. Глава держави. Державно-політичне управління. Державно-адміністративне управління. Органи виконавчої влади. Уряд. Характеристика поняття «виконавча влада» й «уряд». Способи формування уряду. Типи формування уряду. Інвеститура. Структура й організація уряду. Типи державного управління. Моделі державного управління.

Тема 5. ПАРЛАМЕНТ

Загальна характеристика парламентів. Зміст понять «парламент» і «парламентаризм». Риси та основні функції парламенту. Порядок формування палат. Строк повноважень палат (легіслатура). Кількісний і професійний склад парламенту. Організація роботи парламенту. Внутрішня структура палат парламентів. Комісії (комітети) парламентів. Взаємодія парламенту з органами влади. Участь парламенту у формуванні виконавчої і судової влади.

Тема 6. СУДОВА СИСТЕМА В СТРУКТУРІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Конституційне судочинство. Визначення понять «судова система» та «юстиція». Завдання правосуддя. Компетенція судів. Юрисдикція. Класифікація судів. Елемент взаємодії судової системи з громадянським суспільством. Політична роль суду. Конституційна юстиція та її моделі. Суди загальної юрисдикції. Загальна характеристика та моделі судів загальної юрисдикції. Структура судів загальної юрисдикції. Особливості організаційної структури та функцій судів англосаксонської системи. Вищі судові органи загальної юрисдикції. Суди спеціалізованої юрисдикції. Спеціалізована юрисдикція. Компетенція адміністративних та фінансових судів. Спеціальні суди з імпичменту президента і притягнення до кримінальної відповідальності високих посадових осіб. Загальні риси формування вищих органів загальної і спеціальної юрисдикції.

ТЕМА 7. РЕГІОНАЛЬНІ СТРУКТУРИ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Регіональні структури влади. Підходи до розуміння поняття «регіональні структури». Зміст і ознаки суб'єктів федерації. Механізм розмежування компетенцій. Види компетенції. Варіанти поєднання компетенцій у світовій політико-юридичній практиці. Автономії. Розуміння поняття «автономія». Рівень автономності територій. Відмінності між суб'єктами федерацій й автономією. Принципи утворення автономій та приклади світової практики. Ознаки автономії. Типи автономій за обсягом повноважень. Ознаки та повноваження заморських територій. Органи регіональної влади. Структура та зразки побудови органів регіональної влади. Законодавчі органи суб'єктів федерації й автономії. Виконавчі органи регіональних структур. Типи судової системи на

регіональному рівні. Органи місцевого самоврядування. Європейська хартія місцевого самоврядування. Сутність концепцій місцевого самоврядування. Територіальні громади і муніципальні режими. Статус органів місцевого самоврядування базового рівня.

ТЕМА 8. ПАРТІЙНІ ТА ВИБОРЧІ СИСТЕМИ

Сутність і функції політичних партій. Поняття політичної організації. Ознаки партії. Способи виникнення партій. Соціально-економічні та політичні передумови і причини виникнення партій. Функції партій. Типологія партій. Критерії типологізації партій. Партійні системи. Класифікація партійних систем. Виборчі системи. Основні принципи функціонування виборчих систем. Виборчий ценз. Виборче право. Відмінності між активним і пасивним виборчим правом у країнах Заходу. Принцип загальності. Принцип вільного волевиявлення громадян.

Тема 9. ПОЛІТИЧНІ СИСТЕМИ КРАЇН СВІТУ

Політична система США. Політична система Великої Британії. Політична система Франції. Політична система Німеччини. Політична система Швейцарії. Політична система Італії. Політична система Польщі. Трансформація політичних структур у республіках Центральної Європи (Угорщина, Чехія, Словаччина). Політичні системи мусульманських країн. Політичні системи країн Латинської Америки. Політична система Китаю. Політична система Японії. Політична система Індії. Політична система Росії. Політична система України.

«Система органів державної влади в Україні»

Тема 1. Основи організації системи органів державної влади

Поняття органу державної влади. Ознаки органу державної влади. Державні установи та підприємства. Класифікація органів державної влади. Поняття механізму держави, системи органів державної влади, апарату держави. Ознаки системи органів державної влади. «Поділ влади» як принцип організації системи органів державної влади. Загальна характеристика трьох гілок влади. Система «стримувань і противаг» органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Основні сфери взаємовідносин органів влади в рамках системи «стримувань і противаг».

Тема 2. Етапи формування системи органів державної влади в Україні

Юридичне закріплення державності України та формування нових органів влади в 1990-1991 рр. Суперечності розвитку державно-владної системи України в кін. 1991-1995 рр. Основні засади організації та функціонування державної влади за Конституційним Договором 1995 р. Співвідношення повноважень законодавчої, виконавчої та судової влади за Конституцією 1996 р. Переваги і недоліки Конституції 1996 р. Конституційна реформа 2004 р. Кризові явища в сфері функціонування парламенту та взаємовідносин вищих органів державної влади України в 2006-2007 рр. Політичні та правові наслідки рішення Конституційного Суду від 1 жовтня 2010 р.. Політична криза 2013 року. Дострокові президентські та парламентські вибори в Україні. Розвиток державно-владної системи України з 2014 року.

Тема 3. Конституційний механізм розподілу та функціонування системи органів державної влади в Україні

Механізм функціонального розподілу державної влади в сучасній Україні. Органи законодавчої, виконавчої і судової влади за Конституцією України, їх основні функції. Структура системи вищих органів державної влади в Україні. Система «стримувань і противаг» органів державної влади за Конституцією України. Суб'єкти системи «стримувань і противаг». Фактори нестабільності системи «стримувань і противаг» в сучасній Україні.

Тема 4. Інститут президентства в Україні

Конституційне визначення «Президент України». Документальні матеріали щодо розвитку інституту президентства в Україні. Етапи розвитку інституту президентства в

незалежній Україні. Причини, що зумовили трансформаційні процеси інституту президентства в 1991-2019 рр.

Тема 5. Верховна Рада України як інститут законодавчої влади в Україні

Основні напрямки досліджень інституту парламентаризму у вітчизняній науці. Передісторія представницького законотворення в Україні. Еволюційний шлях Верховної Ради України як інституту законодавчої та представницької влади. Розвиток парламентських інституцій в умовах президентсько-парламентської форми правління (1996-2004 рр.). Повноваження Верховної Ради за Конституцією України. Структура Верховної Ради. Зміни в повноваженнях Верховної Ради України за Законом України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. Відміна конституційної реформи. Парламентські вибори 2012 року та їх наслідки. Політична криза в Україні, дострокові вибори до Верховної ради 2014 року. Вибори до Верховної ради України 2019 року.

Тема 6. Система органів виконавчої влади в Україні

Поняття і загальна характеристика системи виконавчої влади в Україні. Суб'єкти виконавчої влади в Україні: органи загальної компетенції; органи спеціальної компетенції; місцеві органи державної виконавчої влади. Принцип єдності системи органів виконавчої влади. Етапи інституціалізації виконавчої гілки влади та нормативного визначення механізмів й організаційних форм її здійснення в Україні. Повноваження Кабінет Міністрів як вищого органу у системі органів виконавчої влади. Кабінет Міністрів у механізмі «стримувань і противаг» в організації державної влади в сучасній Україні. Особливості реформування органів виконавчої влади з 2019 року.

Тема 7. Судова гілка влади в Україні

Поняття судової влади і система її органів в Україні. Основні засади і принципи судочинства. Деполітизованість судової влади в правовій державі. Розвиток інституцій судової влади в Україні. Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Завдання, повноваження місце Конституційного Суду в системі судових органів. Система судів загальної юрисдикції України. Порядок утворення, структура та повноваження судів спеціальної юрисдикції. Судова реформа в Україні.

ТЕМА 8. Особливості реформування та діяльності правоохоронних органів в Україні. Створення антикорупційних органів

Завдання, принципи діяльності прокуратури. Основні функції прокуратури. Система та структура органів прокуратури. Основні функції і завдання прокуратури. Особливості реформування та діяльності органів прокуратури в Україні. Загальна характеристика інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Напрямки реформування органів внутрішніх справ, створення поліції. Завдання і функції органів поліції. Нормативно-правове забезпечення реформи поліції. Система органів юстиції України та правові основи і завдання її діяльності. Органи державної виконавчої служби. Поняття, повноваження і система нотаріату в Україні. Завдання, система та організація діяльності Служби Безпеки України. Правовий статус діяльності органів державної безпеки. Принципи та організаційні форми діяльності адвокатури. Основні засади боротьби з корупцією в Україні. Нормативно-правова база з питань запобігання корупції. Антикорупційні органи України. Національне антикорупційне бюро України (НАБУ). Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК). Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП).

ТЕМА 9. Система публічної влади на місцевому рівні в Україні

Організація публічної влади на місцевому рівні в Україні. Дуалізм публічної влади на рівні областей і районів. Місцеві державні адміністрації як місцеві органи державної виконавчої влади. Місцеве самоврядування як влада територіальних громад. Поняття системи місцевого самоврядування, її структура і особливості в Україні. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Стан і проблеми розвитку

законодавства про місцеве самоврядування. Взаємодія місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування. Проблеми розмежування функцій і повноважень органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій у контексті концепцій адміністративної реформи та регіональної політики.

«Система державної служби в Україні»

Тема 1 Загальні положення про державну службу

Державна служба та державні службовці. Сфера дії, принципи державної служби. Правове регулювання державної служби. Диференціація державних службовців.

Тема 2. Правовий статус державних службовців

Права та обов'язки державних службовців. Підпорядкування та виконання наказу (розпорядження). Політична неупередженість. Захист прав на державну службу.

Тема 3. Управління державною службою

Система управління державною службою. Повноваження та особливості організації роботи деяких органів управління державної служби. Керівник державної служби в державному органі. Служба управління персоналом державного органу.

Тема 4. Вступ на державну службу

Загальні умови вступу на державну службу. Порядок проведення конкурсу на заняття посад державної служби. Призначення на посаду державної служби.

Тема 5. Службова кар'єра

Проходження державної служби. Просування по службі. Оцінювання результатів службової діяльності. Стаж державної служби. Правила внутрішнього службового розпорядку державного органу. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.

Тема 6. Оплата праці, заохочення і соціальні гарантії

Оплата праці державних службовців. Схема посадових окладів державних службовців. Надбавки, доплати, премії та компенсації. Заохочення державних службовців. Соціально-побутове забезпечення та створення належних умов для виконання посадових обов'язків державними службовцями.

Тема 7. Робочий час і час відпочинку державного службовця. Відпустка

Робочий час і час відпочинку державного службовця. Щорічна основна, додаткова та інші відпустки державних службовців. Порядок і умови надання щорічної відпустки. Відкликання державних службовців з щорічних відпусток.

Тема 8. Дисциплінарна відповідальність державних службовців

Службова дисципліна. Засади дисциплінарної відповідальності. Види дисциплінарних стягнень та загальні умови їх застосування. Суб'єкти уповноважені порушувати дисциплінарні провадження. Порядок здійснення дисциплінарного провадження.

Тема 9. Матеріальна відповідальність державних службовців

Основи матеріальної відповідальності державних службовців. Обов'язок та порядок відшкодування шкоди.

Тема 10. Припинення державної служби

Підстави для припинення державної служби. Порядок припинення державної служби. Передача справ і майна. Пенсійне забезпечення.

Тема 11. Особливості проходження державної служби в окремих державних органах.

Патронатна служба

Особливості проходження державної служби в окремих державних органах. Патронатна служба.

Тема 12. Розв'язання спорів, що виникають з відносин публічної служби

Підстави, права та обов'язки сторін. Порядок розгляду спорів, що виникають з відносин публічної служби. Виконання рішення суду сторонами.

«Глобалізація і глобальне управління»

Тема 1. Глобалістика як наука

Науковий статус і предметне поле глобалістики. Ємність, прояви та відчуття глобалістичності. Дослідження глобалізму. Наукове завдання глобалістики. Політична глобалістика. Специфіка предмету політичної глобалістики. Глобальна влада. Глобалізація світу. Взаємопов'язаність глобалізації та мондіалізації. Теологічна парадигма політичної глобалістики. Специфічний суб'єкт політичної глобалізації – транснаціональна еліта. Створення «фінансової цивілізації». Сутність транснаціоналізації еліт. Транснаціональна взаємодія і тенденція транспарентності (прозорості).

Тема 2. Міжнародні системи

Системний підхід у міжнародних відносинах. Системність міжнародних відносин і глобальної спільноти людства. Теорія міжнародних систем Мортон Каплана. Концепції міжнародних систем Стенлі Гоффмана та Річарда Роузкранца. Теорії міжнародних систем Кеннета Уолтца та Раймона Арона. Теорія однополярного світу та концепція «безполярного світу». Світ-системний аналіз.

Тема 3. Сучасна світова система

Передумови виникнення та основні риси сучасної світової системи. Конститування планетарного дуалізму як основної суперечності сучасної світової системи. Процес упорядкування світової системи. Планетарний дуалізм і принцип парності. Протистояння континентальних (телурократій) і морських (таласократій) держав як рушійної сили світової історії. Тенденції розвитку сучасної світової системи та фаза консолідації відносин планетарного дуалізму. Еволюція геоісторичних форм планетарного дуалізму. Характеристика Вестфальської системи (1648–1814 рр.). Характеристика Віденської системи (1815–1877 рр.). Ялтинська система (1945–1991 рр.) й біполярність. Американо-радянське протистояння. Рівновага як чинник ефективності ядерного стримування. Втягнення нових держав «третього світу» до сфери впливу двох наддержав. Суперечливість новітнього стану сучасної світової системи. Конструювання різноманітних геополітичних моделей. Перерозподіл сфер впливу та нівеляція Гельсінських угод.

Тема 4. Глобалізація як світосистемний феномен

Глобалізація як основна тенденція розвитку сучасної світової системи. Світоцілісність як соціальна реальність. Закон глобалізації та закон планетарного дуалізму. Техносфера. Глобальна технотронна субкультура. Світове (глобальне) суспільство. Виникнення «глобального громадянського суспільства». Протилежні процеси. Основні підходи до розуміння сутності глобалізації. Глобалізація як комплексне явище. Підходи до процесу наукового дослідження глобалізації. Критика глобалізації. Дослідження співвідношення об'єктивних і суб'єктивних чинників і вимірів глобалізації. Зв'язок глобалізації і «третьої хвилі демократизації». Глобалізація та фрагментація. Дослідження конфліктогенного потенціалу глобалізації.

Тема 5. Міжнародні актори

Поняття «актор» у сфері міжнародних відносин. Три типи міжнародних акторів. Держава – головний міжнародний актор. Держава – основний суб'єкт міжнародного права. Імперія як міжнародний актор. Сучасна держава-нація. Трансформація держави як політичного суспільства під впливом глобалізації. Глобальні держави – центри світової влади і впливу. Втрата глобальними державами ознак національної ідентичності та зміцнення своєї територіальності. Зростання значення ролі глобальних держав. Транснаціональні корпорації та корпоративно-державний симбіоз. Корпорація в індустріальну епоху. Міжнародні організації як актори світової політики. Юридична основа існування та діяльності міжнародної організації. Політичний характер міжнародної організації.

Тема 6. Глобальне суспільство

Поняття «суспільство», «міжнародне суспільство» і «світове суспільство». Сутність і становлення глобального громадянського суспільства. Вплив глобалізації на масштаби

громадянського суспільства. Сутність мережного принципу будови глобального громадянського суспільства. Міжнародні неурядові організації. Причини збільшення кількості неурядових організацій. Критика концепту глобального громадянського суспільства.

Тема 7. Світове лідерство та гегемонія

Сутність і співвідношення світового лідерства та гегемонії. Ієрархічність відносин між державами. Змістова відмінність між світовим лідерством і світовим пануванням. Функція світового панування. Концепція циклів світового лідерства. Американський гегемонізм. Змагання за роль світового лідера між США та СРСР. Завершення «холодної війни» та перемога США. Неформальні інститути колективного світового лідерства. Модель взаємодії: зустріч на вищому рівні. Завдання самітів.

Тема 8. Міжнародний і світовий порядок

Анархія і порядок як форми міжнародного життя. Спрямованість глобалізації на зростання впорядкованості суспільних відносин. Мондіалізація як процес становлення світового порядку. Тенденція до регульованості міжнародної системи та активізація процесу інституціоналізації міждержавних відносин. Перенесення принципів суспільної організації з рівня національної держави на рівень глобального суспільства. Типи міжнародної субординації. Основні виміри мондіалізаційного процесу. Мондіалізація злочинності й тероризму. Причини появи транснаціональної злочинності й «міжнародний поділ праці та влади». Створення організаційної інфраструктури злочинності.

Тема 9. Глобальне управління

Глобалізація управління світовим розвитком. Основні моделі глобального управління. Історичні моделі «World State» (Світова держава) та «World Government» (Світовий Уряд): загальні риси. Технологічний характер глобального управління. Сутність процесу глобалізації управління – постійне зростання прав і повноважень глобальних наднаціональних інституцій. Глобальна інженерія – технологічна основа процесу глобалізації управління. Глобальні технології як інституційні утворення.

Тема 10. Глобальна безпека

Сутність, моделі і сучасні тенденції трансформації міжнародної безпеки. Зростання вразливості міжнародного співтовариства від нових викликів і загроз спричинених глобалізацією. Розширення дискурсу безпеки. Поява та сутність поняття «сек'юритизація». Трагування безпеки в теорії сек'юритизації. Сутність і основні виклики глобальної безпеки. Глобалізація як впливовий чинник нового порядку міжнародної безпеки. Нерівномірність соціально-економічного розвитку світу. Розшарування світової економіки. Загальність і всеосяжність глобальної безпеки. Напрямки зміцнення глобальної безпеки. Загрози людству – глобальні проблеми сучасності.

Тема 11. Геоелекономіка та геофінанси

Геоелекономічні трансформації глобального світу. Формування геоелекономіки як галузі наукового знання. Розуміння геоелекономіки як розділу науки, що описує формальну залежність економічного життя від географічних умов. Геофінансові процеси у глобальному світі. Геофінансова політика. Внутрішні та зовнішні загрози фінансової безпеки держави. Причини зовнішніх загроз. Елементи геофінансової складової державної стратегії країни.

Тема 12. Глобальне соціальне напруження та глобальна цивілізаційна конкуренція

Глобальна соціальна поляризація. Природа, джерела та наслідки глобального соціального напруження. Соціальна безпека. Фактори соціального напруження у глобальному суспільстві. Регулювання та локалізація соціального напруження. Глобальне соціальне партнерство: умови, інструменти, перспективи. Цивілізаційна природа глобальної конкуренції. Просування багатьох країн від ресурсно-базової економіки до економіки, що базується на знаннях. Цивілізаційна конкуренція як основа глобальної конкуренції. Сутність цивілізації як автономної людської популяції.

«Основи менеджменту та маркетингу»

Тема 1. Сутність і концептуальні основи менеджменту

Менеджмент як сфера діяльності. Підходи до розуміння сутності менеджменту. Категорії «управління» та «менеджмент». Об'єкт і суб'єкт менеджменту. Різновиди менеджменту. Менеджмент як система. Сфери менеджменту. Комунікації у менеджменті. Процес управління. Мета управлінського процесу. Етапи управління. Рівні управління. Характеристики процесу управління. Історія розвитку та концептуальні засади менеджменту. Класична теорія менеджменту. Неокласична школа управління. Поведінкові теорії менеджменту. Системний, процесний і ситуаційний підхід до управління.

Тема 2. Функції, принципи та методи менеджменту

Підходи до класифікації функцій менеджменту. Загальні функції менеджменту. Цикл менеджменту. Принципи управлінської діяльності. Закони менеджменту. Групи методів у менеджменті: економічні, організаційно-розпорядчі, соціально-психологічні, правові. Механізм взаємодії методів менеджменту. Менеджмент як вид професійної діяльності. Роль і завдання менеджера в організації.

Тема 3. Організація як об'єкт управління

Загальні характеристики організації. Класифікація організацій. Організація як відкрита система, її характеристики. Внутрішнє середовище організації. Чинники впливу на організацію. Класифікація чинників: за макро- і мікрорівнем впливу, за внутрішнім і зовнішнім середовищем впливу. Процес управління в організації. Етапи процесу управління організацією. Рівні управління в організації. Закономірності функціонування організацій.

Тема 4. Управлінські рішення

Поняття управлінського рішення та його ознаки. Загальна схема процесу прийняття управлінського рішення. Суб'єкт прийняття управлінського рішення. Цілі, альтернативи та наслідки управлінських рішень. Види управлінських рішень. Державно-управлінське рішення, їх ознаки та групи. Класифікація державно-управлінських рішень. Етапи прийняття управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Моделі управлінських рішень.

Тема 5. Теоретичні основи маркетингу

Багатоманітність підходів до тлумачення поняття «маркетинг». Специфіка понятійно-категоріального апарату маркетингу. Цілі та функції маркетингу. Типологія маркетингу. Формування теоретичних і методологічних основ маркетингу. Сучасні західні дослідження в сфері маркетингу. Основні напрямки наукового дослідження проблем маркетингу в Україні. Загальна технологічна схема організації та реалізації маркетингового впливу.

Тема 6. Технологія та методи маркетингових досліджень

Мета і завдання маркетингового дослідження. Різновиди маркетингових досліджень. Технологія маркетингових досліджень. Організація вибірових досліджень, правила їх здійснення. Розробка рекомендацій і технологій за результатами досліджень. Методи маркетингових досліджень. Проблема вибору методу в маркетингових дослідженнях.

Тема 7. Структурні елементи системи маркетингу

Маркетингове середовище. Фактори макросередовища маркетингу. Фактори мікросередовища маркетингу. Ринок і його різновиди. Товар, його різновиди. Позиціонування товару. Визначення попиту. Споживачі товару. Зовнішні цільові групи. Внутрішня цільова аудиторія. Складові мотивації поведінки споживачів товару. Чинники гальмування споживачів товару. Загальна схема функціонування маркетингу.

Тема 8. Комплекс комунікацій маркетингу

Політика просування товару. Поняття, функції та класифікація маркетингових комунікацій. Сутнісні характеристики та різновиди реклами. Предмет, об'єкт, суб'єкт і

методи рекламування. Базові рекламні стратегії в політико-адміністративному просторі. Сучасні тенденції в розвитку реклами. Паблік рилейшнз як комунікація стратегічного характеру. Предмет, суб'єкти і комунікативні канали паблік рилейшнз. Задачі паблік рилейшнз у державному управлінні. PR-структури в державних органах влади. Дірект-маркетинг, його різновиди, аудиторія і комунікативні канали. «Стимулювання збуту» як вид комунікаційної діяльності. Планування і комунікаційні техніки стимулювання збуту.

Тема 9. Маркетинг у державному управлінні

Об'єктивні передумови та концептуальні основи реалізації маркетингу в державному управлінні. Основні підходи до застосування маркетингу в державному управлінні. Історія та сучасне застосування маркетингових технологій у практиці державного управління. Критерії вироблення маркетингової політики держави. Структура й принципи організації маркетингової діяльності держави. Цілі маркетингу в державному управлінні. Об'єкти маркетингу в державному управлінні. Специфіка маркетингу в адміністративному управлінні. Правила ефективної реалізації маркетингового підходу в адміністративних відносинах. Типологія державних комунікаційних кампаній.

Тема 10. Політичний маркетинг

Маркетинг як теорія і практика політичного процесу. Електоральний і політико-адміністративний маркетинг. Партійно-політичний маркетинг. Сфери застосування та функції політичного маркетингу. Загальна технологічна схема організації та реалізації маркетингового впливу.

«Адміністративний менеджмент»

Тема 1. Теорія адміністративного менеджменту

Історичні передумови та еволюція адміністративного менеджменту. Класична адміністративна школа. Сучасна концепція адміністративного менеджменту. Принципи адміністративного управління. Критика концепції адміністративного менеджменту. Управлінський бюрократизм. Проблеми й перспективи розвитку адміністративного менеджменту в умовах хаосу та невизначеності. Адміністративний менеджмент в різних ділових культурах та цивілізаціях: вплив національних традицій, культури та менталітету.

Тема 2. Система адміністративного менеджменту та апарат управління

Система адміністративного управління. Категорії адміністративного менеджменту. Структура AMS. Рівні формування AMS. Адміністративний менеджмент в бізнес-організаціях, некомерційних та громадських організаціях. Адміністративні органи управління та їх різновиди. Адміністрація як орган адміністративного управління та суб'єкт адміністративного менеджменту, її форми, завдання, функції та структури. Сутність та значення процесу адміністративного менеджменту. Складові процесу адміністративного менеджменту. Зміст діяльності, функції й завдання менеджера-адміністратора. Адміністративні посади та їх ієрархія. Вимоги до сучасного менеджера-адміністратора.

Тема 3. Планування в адміністративному менеджменті

Сутність адміністративного планування. Цільовий підхід до планування. Принципи адміністративного планування. Рівні адміністративного планування. Методичні основи адміністративного планування. Методи розробки планів. Графіки виконання робіт. Стратегічне бачення, прогнозування та програмування. Перспективне і стратегічне планування як основна функція адміністрації. Цільові комплексні програми. Короткотермінові та оперативні плани. Календарні плани. Маршрутні карти. Індивідуальні плани.

Тема 4. Організування праці підлеглих та проектування робіт

Сутність організування діяльності адміністрації та її роль в адміністративному менеджменті. Організування структури адміністрації. Закріплення повноважень, обов'язків та відповідальності працівників адміністрації підприємства. Делегування

повноважень. Централізація та децентралізація управлінських повноважень в апараті управління. Конкретизація відповідальності. Методологічні основи проектування організаційних структур адміністративного управління. Процедура проектування організаційних структур адміністративного управління. Інструменти проектування. Рівні адміністративного управління. Департаменталізація в апараті управління. Зв'язок технології та проектування роботи. Моделі проектування робіт.

Тема 5. Мотивування працівників апарату управління

Форми мотивування адміністративних працівників. Запобігання де мотивації. Роль посадових окладів, надбавок, доплат та премій у мотивуванні апарату управління. Нетрадиційні підходи до мотивування працівників апарату управління. Побудова систем стимулювання адміністрації.

Тема 6. Контролювання та регулювання в адміністративному менеджменті

Види контролювання діяльності апарату управління. Особливості та умови контролювання адміністративної діяльності. Принципи адміністративного контролю. Види адміністративного контролю. Адміністративні стандарти. Суцільний та вибірковий способи контролю. Візуальні та автоматизовані види контрольного спостереження. Інструменти адміністративного контролю. Особливості регулювання адміністративної діяльності в організації. Регулювання як спосіб усунення відхилень і недоліків адміністративної діяльності.

Тема 7. Адміністративні методи управління

Методи адміністративного менеджменту та їх класифікація. Регламентация управління. Види регламентів. Методика розробки регламентів. Забезпечення системи адміністративного менеджменту. Адміністративне діловодство в організації. Природа адміністративної влади. Авторитет керівника. Обов'язки, права та відповідальність підлеглих. Адміністративний вплив. Дисциплінарний вплив. Організація дисципліни та порядку. Делегування влади підлеглим. Раціоналізація, демократизація та економізація відносин між підлеглими та адміністрацією. Колективне управління.

Тема 8. Адміністрування управлінських рішень

Види управлінських рішень в системі адміністративного менеджменту. Створення системи комунікацій й інформаційного забезпечення організації. Побудова комунікаційних мереж в апараті управління. Форми адміністрування управлінських рішень. Характеристика систем виконання управлінських рішень. Форми прийняття управлінських рішень адміністрацією. Характеристика систем виконання управлінських рішень. Контроль над ухвалених рішень. Оцінка реалізації управлінських рішень. Санкції і стимулювання.

Тема 9. Сучасні технології адміністративного менеджменту.

Інформаційні системи – основа сучасних технологій адміністративного менеджменту. Види та форми інформаційних систем в адміністративному менеджменті. Процесний підхід в адміністративному менеджменті. Адміністративні ноу-хау. Адміністрування бізнес-процесів. Адміністративний менеджмент та концепція «бережливого виробництва». Інтеграція системи адміністративного менеджменту з автоматизованою системою управління організацією (ERP-системи). Адміністративний менеджмент і системи управління якістю за стандартами ISO.

«Аналіз публічної політики»

Тема 1. Поняття «публічність» та «публічна політика»

Зміст поняття «публічність». Публічність як складова політики. «Публічність» та відкритість політики. Співвідношення понять «публічне» та «політичне». Публічне та приватне. Публічність та публічна влада. Поняття публічної політики. Підходи до визначення публічної політики. Аналітичне визначення публічної політики. Основні характеристики публічної політики. Специфіка публічної політики. Предметна сфера публічної політики. Публічне управління.

Тема 2. Методологічні основи дослідження публічної політики

Концепт «публічна політика» в політичній науці. Біхевіоралізм та публічна політика. Теорія прийняття політичних рішень. Системний підхід у розгляді публічної політики. Конструктивізм та пояснення проблеми вибору курсу держави. Різні види інституціоналізму, роль традиційних та нових інститутів у публічному процесі. Неоінституціоналізм, економічні теорії, теорія раціонального вибору та вибір стратегій розвитку політичних процесів.

Тема 3. Публічна та державна політика

Основні підходи до розуміння політики. Основи класифікації політики. Управління та адміністрування. Суб'єкт-об'єктна сфера державної та публічної політики. Політичні актори. Процес прийняття політичних рішень: джерела формування рішень, механізми їх реалізації та актори.

Тема 4. Ресурси публічної політики

Роль ресурсів публічної політики. Сила. Право. Узаконення публічних дій. Право, кошти або консенсус. Штат (людський ресурс). Кошти. Інформування (когнітивний ресурс). Організація (інтерактивний ресурс). Консенсус (ресурс довіри). Час (часовий ресурс). Інфраструктура (майновий ресурс). Політична підтримка («ресурс більшості»). Сила, або «силовий примус». Управління ресурсом силового примусу. Розподіл ресурсів.

Тема 5. Цикл публічної політики

Виникнення проблеми. Сприйняття приватних і публічних проблем. Внесення до урядового порядку денного. Створення альтернативних планів. Прийняття політичної програми. Упровадження плану дій. Оцінювання наслідків публічної політики. Цілі та критерії оцінювання. Ефективність. Результативність. Реальні факти.

Тема 6. Аналіз ефективності публічної політики

Показники рівня ефективності діяльності держави та її інститутів по відношенню до суспільства. Критерії ефективності публічної політики: інституціональний аспект та рівень суспільної підтримки. Якість реалізації інститутами прийнятих політико-управлінських рішень та рівень залученості у цей процес громадян, роль політичних інститутів у даному процесі.

Тема 7. Актори публічної політики

Поняття «актор», «дійова особа» публічної політики. Типи дійових осіб. Зміни складу дійових осіб у сфері публічної політики. Публічні дійові особи. Урядові, адміністративні та судові інституції. «Напівпублічні адміністративні органи» (або напівдержавні). Політико-адміністративне облаштування. Адміністративна організація. Материнська організація. Гіпотеза втручання. Визначена раціональність.

Тема 8. Публічна політика та громадянське суспільство

Еволюція ідеї громадянського суспільства. Теоретична основа класичного розуміння громадянського суспільства. Феномен громадянського суспільства в країнах «західної демократії». Мультикультуралізм. Інформаційне суспільство. Громадянське суспільство та держава. Інтерес як ключовий фактор формування громадянського суспільства. Інститути громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Критерії класифікації моделей громадянського суспільства. «Третій сектор».

Тема 9. Глобальна публічна політика

Глобалізація. Траєкторії процесу глобалізації. Поняття та структура сучасної глобальної публічної політики. Глобальні тренди публічної політики. Міжнародний режим. Глобальне управління. «Добре врядування». Рівень організованості глобальних суспільних інститутів. «Транснаціональна адміністрація». Глобальна політика та національні публічні політики.

Тема 10. Актори глобальної публічної політики

Глобальні публічні актори. Інституціоналізовані актори публічної політики. Міжнародні організації. Міжнародні міжурядові організації. Неурядові міжнародні організації. Глобальне громадянське суспільство. Альтерглобалістські та

антиглобалістські рухи. Світові інтелектуальні спільноти. Глобальна політична еліта. Міжнародні фінансові інститути. Інтернет як учасник світової політики. Онлайн-публічні майданчики, соціальні мережі. Міжнародні аналітичні центри.

Тема 11. Європейські стандарти публічної політики та впровадження механізмів публічної політики в Україні

Американське розуміння публічної політики. Governance. State capacity. Policy network. Децентралізація політичної системи. Політичний плюралізм та конкуренція. Європейська традиція публічної політики. Public deliberation. Роль політичних лідерів та учасників. Рівноправність держав, принцип співуправління. Національна модель публічної політики України. Актори публічної політики в Україні. Взаємозв'язок громадянського суспільства та публічної політики в Україні. Перспективи публічної політики в Україні.

«Етнополітичний менеджмент»

Тема 1. Предмет та завдання етнополітики

Предметна сфера етнополітики. Вивчення політичної сфери життя етнічних спільнот. Об'єкт етнополітологічного дослідження. Завдання етнополітології як науки. Принципи та методи етнополітики. Функції етнополітики. Етнополітичний менеджмент у системі соціогуманітарних наук. Інформаційна база етнополітики.

Тема 2. Теорії етносу та концепції етнічності

Поняття «етнос» та «етнічність». Специфіка розуміння поняття «етнічність» в англійській науковій традиції. Впровадження поняття «етнічність» у вітчизняній науці. Пасіонарна (енергетична) теорія етносу. Соціальні теорії етносу. Примордіалістські концепції етнічності. Інструменталістська концепція етнічності. Конструктивістська концепція етнічності.

Тема 3. Етнос як соціальна система

Ендогамність та внутрішня компліментарність етносів. Розуміння принципу ендогамії як фактору стабілізації етнічних спільнот. Асиміляція. Маргінальність. Етнічна свідомість, самосвідомість та етнічна самоідентифікація особи. Етноцентризм. Проблема самоідентифікації особи. Типологія етнічної ідентичності особи. Етнічний патріотизм. Етнічний нігілізм. Космополітизм. Етноніми. Ендоетноніми та екзоетноніми. Спільність мови як етнорозмежувальна риса етносів. Політизація проблеми взаємодії мови/діалектів та етнічних спільнот. Спільність території формування етносів (етнічна територія). Втрата етнічної території через депортацію. Дисперсне проживання в середовищі інших етнічних спільнот.

Тема 4. Етнографічна мозаїчність етносів

Історико-етнографічні регіони. Відмінність понять «соціальна структура» та «мозаїчність етносу». Етногенетична (вертикальна) будова етносів. Територіальна (горизонтальна) будова етносів. Етнографічне районування етносів. Виділення історико-етнографічних регіонів (етнографічних зон), етнографічних районів, етнографічних округностей та демів. Історико-етнографічні регіони Чехії, Іспанії, України. Субетноси та етнографічні групи. Субетноси та етнографічні групи в Європі. Лемки, бойки, поліщуки, литвини, русини як етнографічні групи українців. Фактори консервації / політизації етнографічних груп.

ТЕМА 5. Світовий етнонаціональний простір

Історичні особливості формування сучасної етнічної картини світу. Географічна класифікація народів світу. Релігійна класифікація народів світу. Расово-антропологічна класифікація народів світу. Поняття «раса». Моноцентризм. Поліцентризм. Етнолінгвістична класифікація народів світу. Принципи генеалогічної класифікації мов. Формування мовних сімей.

ТЕМА 6. Етнополітичні процеси в сучасних країнах світу

Типологія етнополітичних процесів. Етнооб'єднавчі процеси. Етнічна консолідація. Етнічна асиміляція. Міжетнічна інтеграція. Етнічна міксація. Етнорозмежувальні процеси.

Етнічна парціація. Етнічна сепарація. Етнічна дисперсизація. Основні чинники та глобальні тенденції сучасних світових етнополітичних процесів. Методологічні підстави моделювання етнополітичних процесів у XXI ст. Сучасна етнополітична ситуація в країнах та регіонах. Можливі та наявні міграції. Прогноз економічного, соціального та політичного розвитку країн світу. Закономірності періодичних піднесень та спадів в різних сферах життєдіяльності. Об'єктивні інтереси та орієнтації етнонаціональних еліт. Етнополітичні процеси в країнах Європи. Етнополітичні перспективи Російської Федерації. Етнополітичні процеси в країнах Азії. Етнополітичні процеси в країнах Африки. Етнополітичні процеси в країнах Північної Америки. Етнополітичні процеси в країнах Південної Америки.

Тема 7. Національна держава та національна автономія

Моноетнічні, поліетнічні та багатонаціональні держави. Держава з поліетнічним складом населення. Статус України. Шляхи формування національних держав. Національно-державні автономії. Національно-територіальні автономії. Національно-культурні автономії. Типи конфедеративних державних утворень (етнонаціональний аспект). Сучасні типи конфедерацій. Асоційована державність. Федерасі. Кондомініум.

Тема 8. Емпіричні моделі етнополітичного менеджменту

Суб'єкти етнополітики. Розмежування «етнополітики», «етнонаціональної політики», «етнічної політики», «національної політики», «державної політики». Складові (суб'єкти) етнополітики. Держава. Етнічність та її політизація. Титульна нація (державотворчий етнос). Корінний народ. Етнічна / національна меншина. Типологія національних меншин. Законодавче забезпечення прав національним меншин. Формування політичних партій та громадських організацій. Етнічне представництво. Расистська модель етнополітики. Інтеграційна (асиміляційна) модель етнополітики. Етнополітична модель мультикультуралізму.

Тема 9. Менеджмент етнополітичного конфлікту

Причини виникнення етнополітичних конфліктів. Визначення поняття «етнополітичний конфлікт». Динаміка етнополітичних конфліктів. Типологія етнополітичних конфліктів. Стратегії етнополітичної деплюралізації. Регулювання етнополітичного конфлікту на основі стратегії усунення або/і деполітизації етнічних розмежувань. Стратегії етнополітичної інженерії. Регулювання етнополітичного конфлікту на основі стратегії управління етнічних розмежувань.

Тема 10. Етнополітичний менеджмент у країнах Центрально-Східної Європи

Центральна виконавча ланка етнополітичного менеджменту країн Центрально-Східної Європи. Урядові ради з питань національних меншин та етнічних груп. Консультативно-дорадчі органи з прав національних меншин при міністерствах. Парламентський формат захисту прав національних меншин країн Центрально-Східної Європи. Депутатські групи та комісії з питань захисту прав етнічних груп і національних меншин. Регіональний та місцевий рівні етнополітичного менеджменту країн Центрально-Східної Європи. Консультативні та дорадчі органи у справах національних меншин та етнічних груп. Регіональні та місцеві органи влади.

Тема 11. Державна етнонаціональна політика України

Етнодемографічна динаміка України. Етномовні тенденції в українському суспільстві. Етнодемографічна структура населення Закарпаття. Етномовні тенденції в Закарпатській області. Формування політико-правових засад етнополітики України. Декларація прав національностей України. Закон України «Про національні меншини в Україні». Асигнування державного бюджету на розвиток національних меншин. Закон України «Про освіту». Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

ТЕМА 12. Етнополітичний менеджмент в Україні

Урядовий рівень етнополітичного менеджменту України. Державний комітет у справах національностей при Кабінеті Міністрів України та його трансформація.

Структура та функції Державної служби з етнополітики та свободи совісті (з 2019 року). Експертна рада Міністерства культури України з питань етнополітики. Парламентський рівень етнополітичного менеджменту України. Регіональний рівень етнополітичного менеджменту України. Управління (відділи) у справах національностей при обласних державних адміністраціях. Управління національностей та релігій Закарпатської обласної державної адміністрації. Центр культур національних меншин Закарпаття.

«Антикризовий менеджмент»

Тема 1. Кризи. Класифікація кризових явищ

Сутність і зміст поняття «криза», «антикризовий стан», «ризик». Зв'язок функціонування і розвитку. Циклічна тенденція розвитку. Причини і наслідки криз. Класифікація кризових явищ. Групи економічних, соціальних, організаційних, психологічних, технологічних криз. Політична криза як різновид соціальної кризи. Природні, суспільні, екологічні кризи. Глибокі і легкі кризи. Затяжні і короточасні кризи.

Тема 2. Кризи в системі публічного управління

Механізм здійснення державної влади і кризи системи управління. Життєві цикли державної влади і державного управління. Сутнісні ознаки кризи управління. Етапи кризи державного управління. Конфлікт публічного управління. Специфіка криз публічного управління в Україні. Зумовленість та сутність криз у системі державного управління. Ознаки кризи публічного управління. Сутнісні ознаки системної кризи публічного управління. Системна криза державної влади в Україні. Складові кризи державності в Україні. Можливості подолання криза державного управління в Україні.

Тема 3. Антикризовий менеджмент в системі публічного управління

Державне і муніципальне антикризове управління. Роль держави в управлінні економікою та соціальними процесами в умовах кризи. Теорія державного антикризового управління. Принципи ефективності державного антикризового управління. Основні види антикризового управління. Форми антикризового управління. Етапи антикризової політики держави. Важелі антикризової політики держави. Заходи антикризової політики держави. Основні напрями антикризової політики держави. Особливості державної антикризової політики в Україні.

Тема 4. Методи та організація моніторингу у антикризовому менеджменті

Діагностика криз в процесі управління. Методи моделювання діагностики кризових явищ і процесів. Роль і значення інформації в діагностиці криз. Моніторинг в системі антикризового управління. Методологія моніторингу. Ризики в антикризовому управлінні. Основні характеристики ризику. Класифікація ризиків за ознаками в антикризовому менеджменті. Джерела ризиків. Управління ризиком в процесі розробки й реалізації управлінського рішення.

Тема 5. Стратегічні цілі і завдання антикризового менеджменту

Цілі і завдання антикризового управління. Основні принципи антикризового управління. Індикатори кризових явищ. Концептуальна установка антикризового управління організаціями. Основні групи завдань антикризового менеджменту. Предмет впливу антикризового менеджменту. Кризи в тенденціях макро- і мікроекономічного розвитку. Функції антикризового управління. Контроль як елемент системи антикризового управління. Методи антикризового управління. Особливості антикризового управління в сучасних умовах.

Тема 6. Фактори антикризового управління

Загальні принципи управління та вибір стратегічних напрямів виходу з кризи. Розробка концепції подолання кризи: основні етапи. Проблеми реалізації заходів концепції щодо виходу з кризової ситуації. Антикризовий стратегічний план. Інноваційний менеджмент. Роль людського фактору в антикризовому управлінні. Прогнозування можливих конфліктів в організації та їх запобігання як центральна функція антикризового управління. Механізм антикризового управління.

Тема 7. Технології здійснення антикризового менеджменту

Організаційно-економічні передумови антикризового менеджменту. Найважливіші якості, що характеризують адаптивність системи. Руйнування системи управління. Необхідність коригування моделі управління. Основні поняття технології антикризового управління. Діагностика в антикризовому менеджменті. Основні етапи технологічної схеми розробки управлінських рішень в антикризовому управлінні. Загальна схема процесу управління в кризовій ситуації.

Тема 8. Схема розробки та прийняття управлінських рішень у кризовій ситуації

Розробка управлінських рішень. Категорія проблем: стандартні проблеми; типові проблеми; евристичні проблеми. Масштаб проблеми: глобальні проблеми; локальні проблеми; мікролокальні проблеми. Загальна послідовність розробки управлінських рішень в антикризовому управлінні.

«Менеджмент та маркетинг виборчих кампаній»

Тема 1. Виборча кампанія: її суть, типи та етапи

Виборча кампанія. Цілі, завдання та чинники виборчої кампанії. Моделі та типи виборчої кампанії. Етапи виборчої кампанії. Чинники успіху виборчої кампанії. Підготовка до виборів. Передвиборча кампанія. Виборчий ринок. Маркетингова виборча кампанія. Адресна виборча кампанія.

Тема 2. Основні виборчі системи сучасності

Поняття «виборча система». Основні види виборчих систем. Сутність мажоритарної виборчої системи. Сутність пропорційних виборчих систем. Змішані виборчі системи як специфічна комбінація елементів пропорційної та мажоритарної систем. Куріальні виборчі системи і проблема забезпечення представництва в парламенті нечисленним етнічним та ін. соціальним групам.

Тема 3. Ресурси виборчої кампанії

Політичні та електоральні ресурси. Ресурси та потенціал партії. Базові електоральні (виборчі) ресурси. «Ціна кандидата». Похідні ресурси. Адмінресурс і його значення у виборчій кампанії. Адекватність ресурсів. Управління можливостями.

Тема 4. Фінансування виборчої кампанії. Фандрайзинг

Фінанси та вибори. Джерела фінансування виборчих кампаній. Фандрайзинг. Виборчий фонд та виборча (грошова) застава. Декларація про майно та доходи кандидатів. «Брудні гроші» та вибори. Патронаж. «Система трофеїв».

Тема 5. Стратегія та тактика виборчої кампанії

Базові засади стратегічного планування. Розробка стратегії партії. Рівень аспірації (прагнень) партій. Стили політичної конкуренції. Політичний та електоральний (виборчий) маркетинг. Стратегія виборчої кампанії. Типи та моделі виборчих стратегій. Стратегіми. Тактика виборчої кампанії. Планування виборчої кампанії.

Тема 6. Виборча команда та виборчий штаб

Виборча команда: принципи підбору та правила ефективної роботи. Виборчий штаб. Інформаційне забезпечення виборчого процесу. Соціологічне забезпечення виборчої кампанії. Роль юридичного сектору виборчого штабу. Аналітичні структури в штабах, засоби масової інформації.

Тема 7. Політичний менеджмент

Менеджмент виборчої кампанії. Формування команди. Структура команди. Утворення групи підтримки кандидата. Оцінка політичної ситуації та вибір виборчого округу. Розробка стратегії і тактики виборчої кампанії. Програма кандидата та її структура. Організація і проведення передвиборчої агітації. Реалізація тактичних аспектів виборчої кампанії.

Тема 8. Виборчі технології: теорія та практика їх застосування

Види виборчих технологій. Політичний та електоральний менеджмент. Виборчі технології та виборче мистецтво. Різновиди виборчих технологій. «Білий» і «чорний» PR.

Деструктивні та гуманітарні технології. Психотехнології. Базові та диференційні виборчі технології. Соціологічне опитування як виборча технологія.

Тема 9. Соціологічні виборчі технології

Соціологічні дослідження в виборчому процесі. Види соціологічних досліджень, які використовуються в процесі виборчої кампанії. Основні напрямки базових соціологічних досліджень, їх сутність та характерні ознаки. Основні напрями пост виборчих соціологічних досліджень. Основні напрямки пропагандистських соціологічних досліджень.

Тема 10 . Поняття, функції та види інформаційних технологій

Поняття інформаційних технологій, властивості та основні вимоги до них. Етапи розвитку. Види сучасних ІТ: опрацювання даних, керування, підтримка прийняття рішень, експертні системи. Основні завдання. Класифікація інформаційних технологій. Поняття інформаційного продукту. Використання сучасних ІТ. Концепція запровадження ІТ в законодавчих органах влади. Економічний та соціальний аспекти використання ІТ.

«Стратегічне управління розвитком громад і територій»

Тема 1. Поняття стратегічного управління

Поняття стратегічного управління. Суть та принципи стратегічного менеджменту. Стратегічні аспекти в управлінні. Стратегічне управління як найсучасніша концепція управління. Роль і вигоди стратегічного планування. Характеристика відомих підходів до трактування стратегічного управління. Система стратегічного управління. Еволюція систем управління. Управління на основі контролю. Орієнтація на оперативне управління. Внутрішня спрямованість управління. Формування нової управлінської парадигми. Зростання ролі процесів реалізації, оцінки і контролю у впровадженні стратегій. Антикризовий характер стратегічного управління. Критерії оцінювання ефективності стратегічного управління.

Тема 2. Сутність категорії «стратегія»: підходи, значення і роль

Сутність категорії «стратегія». Класифікація стратегій. Функції стратегії. Роль та типи стратегії. Формування стратегії як засобу досягнення встановленої мети. Поняття і підходи до стратегічного управління. Стратегія як механізм державного управління. Етапи розробки стратегії для органу влади. Організаційний зміст стратегії органу державної влади. Сутність стратегічного мислення. Оцінка здатності до стратегічного управління. Креативність у стратегічному управлінні. Базові положення стратегічного мислення. Елементи стратегічного мислення. Ознаки стратегічного мислення.

Тема 3. Централізація і децентралізація в державній політиці управління регіональним розвитком

Централізація і децентралізація в управлінні регіональним розвитком. Головні завдання процесу децентралізації. Принципи раціонального співвідношення централізації та децентралізації управління. Європейський досвід децентралізації: причини, цілі, принципи. Реалізація функціональної концепції реформування місцевого управління в країнах ЄС. Організаційно-правові аспекти регіонального розвитку. Ефективне управління розвитком регіонів. Основні принципи організаційно-правового забезпечення регіонального розвитку. Законодавче управління регіональним розвитком. Сучасний стан та напрями реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні. Управління регіональним розвитком в Україні. Основні етапи формування об'єднаної територіальної громади. Інститут старости як адміністратора й представника інтересів територіальної спільноти у виконавчих органах об'єднаної громади. Функціонал управління об'єднаними територіальними громадами.

Тема 4. Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування в управлінні регіональним розвитком

Повноваження, функції та організаційна структура місцевих органів виконавчої влади. Державне управління регіонами. Основні завдання місцевих державних

адміністрацій в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Органи місцевого самоврядування: функції, повноваження та організаційна структура. Територіальна громада як суб'єкт місцевого самоврядування. Об'єкт місцевого самоврядування. Організаційна структура системи місцевого самоврядування. Компетенція органів місцевого самоврядування. Комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування та особливості управління нею. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері управління комунальною власністю. Основні проблемами місцевого самоврядування в Україні Напрями реформування місцевого самоврядування в Україні.

Тема 5. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості

Історико-правовий аспект стратегічного планування регіонального розвитку в Україні. Формування державницьких підходів на рівні законодавства щодо регіональної політики в незалежній Україні. Законодавчі акти, що регулюють розвиток регіонів. Проблеми стратегічного планування розвитку регіонів на сучасному етапі в Україні. Організаційні та інституційні механізми ефективного реалізації регіональних стратегій. Діяльність агентства з регіонального розвитку. Фонди розвитку регіонів. Шляхи забезпечення ефективності стратегічного управління регіонами. Проблеми відповідальності за виконання стратегій регіонального розвитку. Діяльність місцевих органів влади щодо забезпечення ефективності реалізації стратегії розвитку регіону. Правове забезпечення інноваційної парадигми регіонального розвитку.

Тема 6. Моделі та механізми управління процесами стратегічного розвитку об'єднаних територіальних громад

Модель управління інноваційним розвитком територіальних громад. Проблеми формування інтегрованої процесно-функціональної моделі системи управління інноваційним розвитком територіальних громад. Бюджетна децентралізація: створення умов інноваційного розвитку територіальних громад та їх співробітництва. Основні пріоритети формування нової системи надання адміністративних послуг в умовах децентралізації. Стратегії розвитку об'єднаних територіальних громад. Кластерні форми інтеграції діяльності в об'єднаних територіальних громадах. Законодавча база у сфері реалізації кластерної політики в Україні. Упровадження електронних послуг на місцевому рівні. Концептуальна модель системи надання електронних послуг. Створення, розвиток та експлуатація інформаційних систем суб'єктів надання адміністративних послуг в Україні.

Тема 7. Інноваційні форми та інструменти співробітництва територіальних громад

Інноваційні форми співробітництва територіальних громад. Партнерство – як система управління. Зарубіжний досвід міжмуніципального співробітництва (ММС). Основні форми інтегрованої діяльності в управлінні місцевим розвитком. Процес організації співробітництва. Формування оновленої системи надання адміністративних послуг у співробітництві з неурядовими організаціями. Основні чинники формування нової системи надання адміністративних послуг в умовах децентралізації в Україні. Форсайт як інструмент прогнозування розвитку територіальних громад.

Тема 8. Професійні компетентності в управлінні стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад

Професійні компетентності посадових осіб місцевого самоврядування: поняття та сучасні вимоги. Основні напрями навчання та підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та посадових осіб місцевого самоврядування. Основні функції контролю досягнутих результатів навчання. Критерії оцінювання сформованості професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування. Перелік вимог до компетентності посадових осіб місцевого самоврядування. Інтерактивні навчальні технології розвитку професійних компетентностей управлінців. Спільноти практик як сучасний комунікаційний засіб нарощування людського потенціалу професіоналів управління. Принципи створення спільноти практики.

Тема 9. Громадська участь у стратегічному плануванні об'єднаних територіальних громад

Основні принципи залучення громадян до участі у стратегічному плануванні місцевого розвитку. Перешкоди процесу залучення громадськості до прийняття рішень у сфері планування місцевого розвитку. Основні етапи розробки стратегії залучення громадян до процесу стратегічного планування. Ефективні форми громадської участі у процесі стратегічного планування. Вивчення громадської думки у процесі стратегічного планування. Формування та розвиток громадянських компетентностей територіальних громад у процесі програмно-цільового управління місцевим розвитком. Громадський моніторинг забезпечення якості публічних послуг.

«Управління та врегулювання конфліктів»

Тема 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОНФЛІКТОЛОГІЇ

Історія конфліктології. Новітні теорії конфліктів. Проблеми конфліктності в системі психоаналізу. Конфлікт в організаціях у концепції наукового управління та представників школи «людських відносин». Погляд на конфлікт представників структурно-функціонального аналізу. Конфліктологія сьогодні. Напрями сучасних західних досліджень проблем конфліктності. Конфліктологія в системі наук. Основні питання конфліктології. Предмет, методи і структура конфліктології. Основні поняття та категорії конфліктології. Зв'язок конфліктології з іншими науками. Методи наукових досліджень у конфліктології. Функції конфліктології у суспільстві.

Тема 2. ПРИРОДА СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ

Поняття «конфлікт». Причини зіткнень. Дефініція і сутність конфлікту. Соціологічний і психологічний аспект конфлікту. Предмет і об'єкт конфлікту. Суб'єкт і учасники (прямі і непрямі) конфлікту. Поняття «сторона конфлікту». Сила в соціальному конфлікті. Роль навколишнього середовища у конфлікті. Особливості конфлікту. Аналіз конфлікту. Основа класифікації типів конфліктів. Класифікація видів конфлікту. Структурні елементи конфлікту. Рівні конфлікту. Динаміка конфлікту. Процес розвитку конфлікту. Післяконфліктна реальність. Соціальні функції конфлікту.

Тема 3. ПОВЕДІНКА ЛЮДЕЙ У КОНФЛІКТІ

Стратегії поведінки у конфлікті та моделі конфліктів у трудовому колективі. Конфлікт і маніпуляція. Визначення поняття «маніпуляція». Властивості людини-актуалізатора і людини-маніпулятора. Актуалізатор у міжособистісних конфліктах. Маніпулятор у міжособистісних конфліктах. Вплив актуалізаторів і маніпуляторів на результативність конфліктів. Конфліктні особистості. Розбіжності поведінкових паттернів як фактори конфлікту. Гендерні розбіжності. Вікові особливості «конфліктних» періодів людини. Характерологічні відмінності.

Тема 4. ВНУТРІШНЬООСОБИСТІСНІ КОНФЛІКТИ

Фрейдистський підхід до внутрішнього конфлікту особистості. Постфрейдистські концепції аналізу внутрішньоособистісних конфліктів. Поняття і види внутрішньоособистісних конфліктів. Поняття «особистість». Соціальна обумовленість внутрішніх конфліктів. Неусвідомлений внутрішній конфлікт. Зовнішні та внутрішні причини внутрішньоособистісних конфліктів. Типи поведінки людей у конфліктних ситуаціях. Рольові конфлікти особистості.

Тема 5. МІЖОСОБИСТІСНІ ТА ГРУПОВІ КОНФЛІКТИ

Поняття, об'єктивні та суб'єктивні причини міжособистісних конфліктів. Роль стереотипів у сприйнятті особистості та процесі міжособистісної взаємодії. Ресурсні та ціннісні конфлікти. Ірраціональна мотивація. Класифікація причин конфліктів. Класифікація міжособистісних конфліктів. Управління і варіанти виходу з міжособистісних конфліктів. Методи попередження конфліктів. Стратегії управління конфліктами. Форми протікання і види виходу з міжособистісних конфліктів. Проблема врегулювання і вирішення конфлікту. Побічні методи врегулювання міжособистісного

конфлікту. Конфлікти у малих соціальних групах. Види і причини виникнення групових конфліктів. Шість видів конфліктів в соціальних групах. Причини групових конфліктів. Рольові конфлікти. Причини конфліктів між особистістю і групою. Конфлікти між підгрупами й умови їх виникнення.

Тема 6. КОНФЛІКТИ МІЖ КЕРІВНИКАМИ І ПІДЛЕГЛИМИ

Конфліктогенність ланки «керівник-підлеглий». Групи причин конфліктності відносин керівника і підлеглого. Умови і способи попередження конфліктів «по вертикалі». Умови безконфліктної взаємодії керівника з підлеглим. Правила позитивної взаємодії керівника з підлеглими і грамотної організації управлінської діяльності. Вирішення конфліктів між керівником і підлеглим. Правила для керівника по позитивному розв'язанню конфлікту з підлеглим. Схема стратегії підтримки керівника у конфлікті по вертикалі. Рекомендації щодо поведінки підлеглого при розв'язанні конфлікту з керівником. Ділове спілкування.

Тема 7. КОНФЛІКТИ В ОРГАНІЗАЦІЯХ І ВЕЛИКИХ ГРУПАХ

Загальна характеристика конфліктів в організаціях. Види конфліктів в організаціях і причини їх виникнення. Попередження, управління та вирішення конфліктів в організаціях. Причини конфліктних ситуацій. Два підходи до застосування влади при управлінні конфліктами. Способи вирішення конфліктів в організаціях. Конфлікти у великих групах: загальна характеристика великих груп, стратегія боротьби і ціна воєнного конфлікту. Сутність та перспективи суспільного конфлікту. Конфлікт ресурсів. Конфлікт цінностей. Групи причин суспільного конфлікту. Роль революцій і реформ у регулюванні суспільного конфлікту. Фактори зовнішнього впливу на життя людських спільнот.

Тема 8. СОЦІАЛЬНІ КОНФЛІКТИ

Суспільно-природні та економічні конфлікти. Два основні типи конфліктів раціоналізованого капіталістичного виробництва. Форми виявлення та врегулювання трудових конфліктів. Наслідки самоусунення держави від вирішення соціально-економічних проблем в Україні та Росії. Масові заворушення, класова боротьба і конфлікти соціального планування. Інноваційні конфлікти в суспільстві. Фактори росту інноваційного конфлікту. Особливості інноваційних міжособистісних конфліктів. Основні фактори формування у суспільстві негативної установки на нововведення.

Тема 9. ПОЛІТИЧНІ КОНФЛІКТИ

Причини виникнення і класифікації політичних конфліктів. Конфлікт цінностей. Конфлікт інтересів. Конфлікт ідентифікації. Конфлікт політичних культур. Конфлікти авторитарної і демократичної влади. Способи врегулювання політичних конфліктів. Сутність перехідного періоду та його особливості. Управління конфліктом: визначення та сутність. Інституціоналізація горизонтальних конфліктів і варіанти виходу з нього при демократичній політичній системі. Врегулювання вертикальних статусно-рольових конфліктів. Наслідки невдалого вирішення конфліктів між центром і регіонами. Врегулювання вертикальних режимних політичних конфліктів. Суб'єкти режимних конфліктів. Способи і стилі поведінки у конфліктних ситуаціях. Принципи і стадії управління конфліктним процесом.

Тема 10. МІЖКУЛЬТУРНІ, МІЖЕТНІЧНІ ТА МІЖКОНФЕСІЙНІ КОНФЛІКТИ

Конфлікт культурних образів («ми» і «вони», «свій» і «чужий»). Зіткнення носіїв різних культур. Міжгрупова конкуренція через обмеженість ресурсу. Специфіка міжетнічних конфліктів. Класифікація типів етнічних конфліктів. Причини виникнення етнічних конфліктів. Особливості розвитку, попередження і врегулювання міжетнічних конфліктів. Міжконфесійні конфлікти: сутність та стан в Україні. Причини міжконфесійних і внутрішньоцерковних протистоянь. Способи запобігання міжконфесійних конфліктів в Україні.

Тема 11. НАСИЛЬСТВО ТА МІЖНАРОДНІ (МІЖДЕРЖАВНІ) КОНФЛІКТИ

Типологія і природа насильства. Характеристика насильства у суспільному житті ХХ століття. Теорії природи насильства та агресивності людини. Міжнародні

(міждержавні) конфлікти: сутність, особливості та види. Варіанти взаємозв'язку міждержавного конфлікту з внутрішньополітичними конфліктами. Відмінності війни від міждержавного конфлікту. Попередження і шляхи розв'язання міждержавних конфліктів та роль міжнародних організацій і договорів у їх врегулюванні. Війна як форма міжнародного конфлікту та співвідношення політики і війни.

Тема 12. СПОСОБИ ВИХОДУ З КОНФЛІКТУ

Основні форми завершення конфлікту. Способи виходу з конфлікту. Варіанти неможливого вирішення роз'єднання. Характеристика сутності примирення. Варіант примирення «сам собою». Переговори і примирення. Завершення конфлікту при допомозі третьої сторони. Сутність судової системи як засобу вирішення спірних питань. Зміст арбітражу у врегулюванні конфліктів. Медіація як система вирішення конфліктів. Розуміння системи виграшу і програшу. Підходи до вирішення конфлікту з ненульовою сумою. Оцінка підходів з огляду їх ефективності.

Тема 13. ТЕОРІЯ ПЕРЕМОВИН

Вимоги до учасників перемовин і регуляція психологічної атмосфери. Налагодження контакту на перемовинах. Інструментальний та особистісний характер відносин між конфліктантами. Умови встановлення контакту. Демонстрація зацікавленості. Прийом інформації як розуміння бачення проблеми партнером. Рух до згоди партнерів перемовного процесу. Маніпуляції в перемовинах і протидія їм. Опір опонента в перемовинах. Прийняття рішення і завершення перемовин. Найвдаліші ситуації завершення перемовин. Варіанти завершення перемовин. Національно-культурні відмінності на перемовинах.

Тема 14. ПЕРЕМОВИНИ У КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ І МЕДІАЦІЯ

Стилі перемовного процесу. Розуміння конфліктності у перемовинах. Техніка жорсткого стилю перемовин. Техніка м'якого стилю перемовин. Техніка торговельного стилю перемовин. Техніка співробітницького стилю переговорів. Сутність процесу медіації. Визначення поняття «медіація». Професіоналізація медіаторства. Відмінності між вирішенням конфлікту в суді та розв'язанням при допомозі медіації. Керівник як медіатор. Чотири принципи медіації. Функції медіатора. Стадії медіації. Медіація конфлікту в організації. Особливості ситуації роботи медіатора по розв'язанню конфлікту в організації.

«Інформаційно-аналітична діяльність в органах публічної влади»

Тема 1. Інформаційно-аналітична діяльність в органах публічної влади:

джерелознавчий аналіз

Предмет вивчення і методи дослідження теми. Основні теоретичні підходи в трактуванні предметного поля та категоріальний апарат дослідження. Систематизація поглядів зарубіжних та українських науковців і практиків щодо різних сторін становлення, формування та реалізації механізмів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів публічної влади в Україні.

Тема 2. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи державного управління

Формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення як складової інформаційної інфраструктури сфери держави. Питання підвищення якості інформаційно-аналітичного забезпечення та ефективності управлінських рішень. Створення оптимальних умов інформатизації органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Розробка методології інформаційно-аналітичного забезпечення. Принципи при проведенні інформаційно-аналітичної діяльності органами державної влади та місцевого самоврядування.

Тема 3. Основи інформаційно-аналітичної діяльності

Сприйняття інформації як суми знань про суспільні явища, властивості та закономірності перебігу процесів. Набуття ознак інтелектуального провайдера в суспільстві. Синтез теоретичних засади проблеми й феномену «людського фактору».

Аналітично-інформаційні підрозділи, що забезпечують інформаційно-аналітичну діяльність органів публічної влади. Політична аналітика. Інформаційно-аналітична діяльність як основний напрям політичної аналітики. Інформаційно-аналітичне забезпечення.

Тема 4. Організація роботи аналітичної служби

Забезпечення якісними аналітичними продуктами органи державної влади на регіональному рівні. Структура управління з питань внутрішньої політики облдержадміністрації. Основні завдання діяльності управління. Концепція інформаційного управління. Система інформаційного–аналітичного забезпечення управління. Завдання інформаційно-аналітичної підтримки. Функції автоматизованої системи інформаційного забезпечення. Моніторинг ситуації.

Тема 5. Технології аналітичної роботи щодо збирання та обробки інформації

Технологія інформаційно-аналітичної діяльності. Канали інформації. Принципи забезпечення права на доступ до інформації. Інформація. Аналітична інформація та її якісні характеристики. Основні джерела інформації. Оперативні системи інформування. Аналітичні матеріали. Специфічні джерела інформації. Мова компромату. Інформаційні агентства.

Тема 6. Моніторинг у державному управлінні: види, завдання, специфіка застосування

Основні характеристики моніторингу. Поетапність моніторингу. Систематичний збір інформації з метою спостереження і контролю за розвитком певної сфери державного управління. Основне завдання моніторингу у державному управлінні. Моніторинг майбутнього. Об'єкт моніторингу. Основні види моніторингу. Функції моніторингу. Моніторинг ЗМІ.

Тема 7. Практичний політичний аналіз як основа інформаційно-аналітичної діяльності

Ефективність управління. Політичні технології та аналітика. Теоретико-фундаментальна, інструментально-емпірична й практично-прикладна основа аналітичної діяльності. Практичний політичний аналіз. Процес роботи політичного аналітика. Політичне планування та програмування. Аспекти ефективного планування. Аналіз ринку аналітично-консультативних послуг в Україні та за кордоном.

Тема 8. Інформаційно-комунікативна діяльність публічних органів влади в Україні та їх перспективи

Особливості діяльності інформаційно-комунікативних підрозділів виконавчих органів місцевих влад. Моніторинг інформації, встановлення тенденцій суспільного розвитку. Виявлення сфер інтересів громади, підготовки пропозицій до реагування місцевої влади на суспільні виклики, інформаційно-аналітичного супроводу її рішень. Оцінка ризиків та здійснення відповідного методологічного забезпечення. Основні складові комунікативної роботи виконавчих органів місцевих рад. Зв'язки з громадськістю. Структурна побудова інформаційно-комунікативних підрозділів у системі виконавчих органів місцевих рад України.

«Основи електронного урядування»

ТЕМА 1. Розвиток інформаційного суспільства і державне управління

Інформаційно-цифровий розрив. Аналіз процесів формування інформаційного суспільства на міжнародному та національному рівнях. Фактор впливу на конфігурацію і характер міжнародної системи політичних відносин. Переваги та можливості розвитку і поширення інформаційних технологій. Інституціональна, регулятивна, функціонально-комунікативна, духовно-ідеологічна підсистеми державного управління.

ТЕМА 2. Сучасний стан та перспективи розвитку інформаційного суспільства в Україні

Роль інформаційного суспільства в Україні у забезпеченні ефективного інформаційного простору. Головні компоненти інформаційного простору та їх характеристики. Цілі формування і розвитку єдиного інформаційного простору України. Вплив геополітичного чинника на розвиток інформаційного простору. Основні економіко-правові засади для розвитку інформаційного суспільства. Сучасна національна нормативно-правова база, яка регулює діяльність інформаційної сфери.

ТЕМА 3. Основні напрямки співпраці органів державної влади та громадянського суспільства з питань розбудови інформаційного суспільства в Україні

Забезпечення прозорості діяльності органів державної виконавчої влади і органів місцевого самоврядування. Діалог Україна-ЄС у напрямку розвитку інформаційного суспільства. Партнерство «Відкритий уряд». Е-урядування: проблеми, досягнення. Розвиток індустрії інформаційно-комунікаційних технологій. Взаємодія держави і бізнесу.

ТЕМА 4. Особливості управлінської комунікації в умовах розвитку інформаційного суспільства

Державні форми комунікації. Зміст управлінської комунікації. Рівні державно-управлінської комунікації. Структура та основні елементи управлінської комунікації. Семантичний, технічний, інфлуентальний складові інформаційно-комунікативних процесів.

ТЕМА 5. Інформаційна сфера України: проблеми та шляхи розв'язання

Концепція національної інформаційної політики України. Стратегія, напрями і завдання держави у сфері збирання, зберігання, використання та поширення інформації та інформаційних ресурсів у суспільстві. Головні напрями і способи здійснення державної інформаційної політики. Забезпечення доступу громадянам до інформації. Створення національних систем і мереж інформації. Зміцнення основ інформаційної діяльності. Сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації. Гарантування інформаційного суверенітету України.

ТЕМА 6. Основні аспекти державного регулювання інформаційної сфери зарубіжних країн

Загальні аспекти зарубіжного досвіду регулювання інформаційної сфери. Інформаційна політика Американський досвід розвитку національної інформаційної інфраструктури. Канадський досвід побудови інформаційної магістралі. Інформаційна політика Європейського Союзу щодо побудови інформаційного суспільства. Сучасні напрями регулювання інформаційної сфери розвинених демократичних країн.

ТЕМА 7. Актуальні питання законодавчого забезпечення інформаційної сфери України

Закони України «Про інформацію», «Про друковані ЗМІ (пресу) в Україні», «Про телебачення та радіомовлення», «Про інформаційні агентства», «Про державну службу». Основні етапи законодавчого забезпечення інформаційної сфери. Пріоритетні завдання та головні виклики, пов'язані з інформаційною безпекою України.

ТЕМА 8. Особливості професійної управлінської діяльності та її комунікативна складова

Головна мета професійної управлінської діяльності та її особливості. Важливість процесу досягненні взаєморозуміння в організаціях. Процес прямого або опосередкованого впливу суб'єктів спілкування один на одного. Чинники впливу керівника на підлеглих.

«Управління проектами»

Тема 1. Загальна характеристика та історія розвитку управління проектами

Етапи розвитку методів управління проектами. Передумови та перспективи розвитку методів управління проектами. Класифікація проектів. Оточення проекту,

зовнішні та внутрішні чинники, учасники управління проектами, команда проекту. Основні принципи управління проектами. Загальні підходи до управління проектами. Фази життєвого циклу проекту. Функції управління проектами.

Тема 2. Життєвий цикл проекту. Обґрунтування доцільності проекту та оцінка його ефективності

Життєвий цикл проекту. Визначення та зміст підсистем управління проектами. Технологія управління проектом. Рівні цілей проекту: місія; стратегічний проект; тактичні проекти; оперативні проекти. Передпроектне дослідження, техніко-економічний аналіз, фінансовий аналіз, загальноекономічний аналіз, частковий аналіз, глобальні моделі, показники комерційної ефективності, показники економічної ефективності, показники бюджетної ефективності.

Тема 3. Форми організаційної структури проектів

Схеми управління і організаційної структури проектів. Загальні принципи побудови організаційної структури управління проектами. Принципи формування груп для управління проектом. Основні підходи до формування груп; проектне управління його переваги та недоліки; матрична структура, її переваги та недоліки; гібридна організаційна структура проекту; внутрішня функціональна структура; внутрішня матрична структура; дивізіональна організаційна структура; федеральна організаційна структура; змішані структури.

Тема 4. Учасники проекту. Загальні підходи до планування і контролю проектів

Учасники проекту. Система керування персоналом проекту. Вимоги до менеджера з персоналу. Особливості поведінки персоналу. Стратегії формування команди проекту та кадрове планування. Найбільш популярні методики оцінки персоналу. Класифікація конфліктів та структура конфліктної ситуації. Методи подолання конфлікту. Планування проекту. Контроль проектів. Основні кроки у плануванні проектів. Сучасні тенденції в плануванні та контролі проектів.

Тема 5. Структуризація скелету проекту

Структура проекту. Сфери використання структурних моделей проекту. Підходи до структуризації проекту; WBS та основні етапи її розробки; OBS та основні етапи її розробки; CBS та основні етапи її розробки. Основні завдання структуризації; основні методи структуризації; спеціальні моделі структуризації. Етапи розбивки і планування проектів.

Тема 6. Планування робіт. Сіткове і календарне планування проекту

Планування як сукупність зв'язаних між собою взаємними відносинами процедур. Сутність та основна ціль планування. Основні та допоміжні процеси планування. Агрегування календарно-сіткових планів (графіків). Сіткове планування; сітковий графік. Алгоритм побудови й обчислення параметрів сіткового графіка. Переваги і додаткові можливості графіків передумання. Методи скорочення тривалості робіт. Алгоритм скорочення тривалості робіт за проектом.

Тема 7. Підсистеми управління та планування ресурсів, витрат проектного бюджету

Основні процеси управління змістом проекту. Залежність витрат проекту від його тривалості. Визначення обсягу робіт. Процес планування ресурсу. Управління продуктивністю роботи. Зміст завершення проекту. Основні етапи закриття контракту. Ефективні форми виходу з проекту. Оцінка обсягу необхідних ресурсів. Кроки планування ресурсів. Цілі планування затрат. Види проектних витрат; структура витрат; методи оцінки витрат; календарне планування витрат.

Тема 8. Контроль виконання та управління ризиками в проектах

Модель планування і контролю проекту. Взаємозв'язок планування і контролю проектів. Управління ризиками. Види ризиків, що виникають на різних стадіях життєвого циклу проекту. Мета аналізу ризику; види аналізу ризику; якісний аналіз ризику; кількісний аналіз ризику; методи зниження ризиків.

Тема 9. Системи управління якістю проектів

Якість в контексті проектного менеджменту. Ключові аспекти і елементи стосовно якості. Умови забезпечення якості продукту; планування якості. Контроль якості; аудит якості; інспекція.

Тема 10. Організація та процедура проведення торгів за проектами

Процедури закупівлі; конкурс. Спрощені способи закупівлі; запит котирувань; закупівля з одного джерела. Етапи закупівлі. Відкриті торги; торги з попередньою кваліфікацією; закриті торги; одиничні торги; вторинні торги; організатор торгів; тендерний комітет; тендерна документація; розробка оферти претендентом; процедура торгів; типи контрактів.

Тема 11. Стратегія формування і вдосконалення проектною команди

Психологічні характеристики членів проектною команди. Риси ефективних проект-менеджерів. Зацікавлені сторони; внутрішні зацікавлені сторони; зовнішні зацікавлені сторони. Цілі та цінності проекту. Стратегія управління зацікавленими сторонами; план управління; організаційна структура проектною команди; етапи створення команди. Характеристика ефективної команди; проблеми роботи в команді, тощо.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, З ЯКИХ БУДУТЬ СФОРМОВАНІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ БІЛЕТИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Класифікація органів державної влади.
2. Розвиток державної служби в період незалежності України.
3. Професійно-кваліфікаційні характеристики, профілі, компетентності посад державної служби.
4. Структура органів місцевого самоврядування в Україні.
5. Інституціональний і неоінституціональний підходи до аналізу державного управління.
6. Система «стримувань і противаг» органів державної влади за Конституцією України.
7. Багатовимірна природа публічного управління як соціального інституту.
8. Концепції публічного управління
9. Територіальна організація публічної влади в Україні.
10. «Поділ влади» як принцип організації системи органів державної влади.
11. Поняття легітимності та принцип поділу влади
12. Правова держава та її засадничі принципи.
13. Форма держави і форми державного правління.
14. Форми державного устрою.
15. Політичні режими, їх типологія і модернізація.
16. Сутність та моделі державного управління
17. Статус органів місцевого самоврядування базового рівня.
18. Етапи формування системи органів державної влади в Україні
19. Система органів виконавчої влади в Україні
20. Нормативно-правова база з питань запобігання корупції. Антикорупційні органи України.
21. Система публічної влади на місцевому рівні в Україні
22. Правовий статус державних службовців в Україні

23. Управління державною службою в Україні
24. Вступ на державну службу в Україні
25. Службова кар'єра та проходження державної служби в Україні
26. Поняття «публічної політики» та «публічного управління»
27. Критерії ефективності публічної політики: інституціональний аспект та рівень суспільної підтримки.
28. Європейські стандарти публічної політики
29. Національна модель публічної політики України.
30. Напрями реформування системи державної служби в сучасній Україні.
31. Співвідношення понять «публічне управління», «державне управління», «державна служба», «публічне адміністрування».
32. Напрями та принципи кадрової політики в системі державної служби.
33. Світові тенденції розвитку державного управління та державної служби.
34. Історичні етапи виникнення та розвитку державної служби на українських землях.
35. Національне агентство України з питань державної служби як спеціальний суб'єкт управління службовою кар'єрою державного службовця.
36. Конфлікти на державній службі, шляхи їх запобігання та розв'язання.
37. Місцеві державні адміністрації як місцеві органи виконавчої влади в Україні.
38. Децентралізація влади та реформа місцевого самоврядування в Україні.
39. Адміністративна реформа в Україні та проблеми її здійснення.
40. Централізація і децентралізація в державній політиці управління регіональним розвитком
41. Сучасний стан та напрями реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні.
42. Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування в управлінні регіональним розвитком
43. Основні проблемами місцевого самоврядування в Україні Напрями реформування місцевого самоврядування в Україні.
44. Проблеми стратегічного планування розвитку регіонів на сучасному етапі в Україні.
45. Бюджетна децентралізація: створення умов інноваційного розвитку територіальних громад та їх співробітництва
46. Основні пріоритети формування нової системи надання адміністративних послуг в умовах децентралізації.
47. Основні принципи залучення громадян до участі у стратегічному плануванні місцевого розвитку та громадський моніторинг забезпечення якості публічних послуг.
48. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи державного управління
49. Моніторинг у державному управлінні: види, завдання, специфіка застосування
50. Суб'єкти, об'єкти та засоби реалізації державної кадрової політики.
51. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади: повноваження, структура, проблеми функціонування.
52. Загальні питання етики державного службовця.
53. Нормативно-правове регулювання кадрової політики в системі державної служби.
54. Участь державних службовців у політичному процесі.

55. Політична партія: сутність, типи.
56. Історична інституціалізація політичних партій та сучасні тенденції розвитку.
57. Типологія партійних систем.
58. Стратегічне управління політичною партією.
59. Стратегічне планування діяльності політичної партії: загальна характеристика.
60. Менеджмент партійної діяльності: поняття та зміст.
61. Нормативно-правова основа функціонування політичних партій.
62. Історія виникнення та еволюція Карпатського Єврорегіону.
63. Правові та політичні особливості функціонування єврорегіонів.
64. Органи управління Карпатським Єврорегіоном.
65. Виникнення та правові особливості функціонування Європейських об'єднань (угруповувань) транскордонного співробітництва.
66. Передумови підписання та основний зміст Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями.
67. Порядок розробки транскордонних проектів та програм в Україні.
68. Міжнародні угоди України про міжрегіональне (транскордонне) співробітництво з країнами Центральної Європи.
69. Регіональні угоди Закарпатської області про транскордонне співробітництво.
70. Передумови прийняття та основні норми Закону України «Про транскордонне співробітництво».
71. Спільні тенденції та національні особливості участі громадян у місцевих виборах у країнах Центральної Європи.
72. Історичні аспекти формування адміністративно-територіального устрою України.
73. Правові засади проведення місцевих виборів в Україні (Виборчий кодекс).
74. Причини формування концепції та визначення сталого розвитку.
75. Документи Організації Об'єднаних Націй про засади сталого розвитку.
76. Моделі місцевого самоврядування та їх особливості.
77. Система органів місцевого самоврядування у територіальних громадах Центральної і Східної Європи.
78. Концепція місцевої демократії.
79. Посадові особи місцевого самоврядування в Україні: повноваження та функції.
80. Органи спільної компетенції територіальних громад у системі місцевого самоврядування України (районні, обласні ради)
81. Правові засади функціонування місцевого самоврядування в країнах Центральної і Східної Європи.
82. Територіальна громада у системі місцевого самоврядування.
83. Сутність та види муніципального управління.
84. Класифікація управлінських документів.
85. Порядок обігу та зберігання документів
86. Електронний документообіг у діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування
87. Структура документознавства.
88. Розвиток документальної науки, документології, документалістики, документознавства у 1960-1970-х рр.
89. Формування нової концепції документознавства у 1980-1990-х рр.

90. Порядок зберігання документів в організаціях та установах.
91. Тимчасове та постійне зберігання архівних документів.
92. Основні положення Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг».
93. Структура та функції етнополітичного менеджменту в Угорщині.
94. Проблеми та перспективи вдосконалення етнополітики України.
95. Структура та функції етнополітичного менеджменту в Словацькій Республіці.
96. Структура та функції етнополітичного менеджменту в Республіці Польща.
97. Структура та функції етнополітичного менеджменту в Румунії.
98. Нормативно-правове забезпечення етнополітики України.
99. Урядовий рівень етнополітичного менеджменту в Україні.
100. Регіональний рівень етнополітичного менеджменту в Україні.
101. Концептуальні засади державної етнонаціональної політики України.
102. Законодавче забезпечення прав національних меншин.
103. Менеджмент етнополітичного конфлікту
104. Етнополітичний менеджмент у країнах Центрально-Східної Європи
105. Державна етнонаціональна політика України
106. Етнополітичний менеджмент в Україні
107. Передумови підписання та основний зміст Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями.
108. Правові акти державного управління, їх класифікація та юридичне значення.
109. Адміністративний примус, його поняття і порядок застосування.
110. Система центральних і місцевих органів управління в соціально-культурній сфері.
111. Управління в сфері забезпечення обороноздатності і державної безпеки України.
112. Фінанси та вибори. Джерела фінансування виборчих кампаній.
113. Розробка стратегії і тактики виборчої кампанії
114. Технологія розробки портрета виборчого округу.
115. Структура та основні напрямки роботи виборчого штабу.
116. Стратегія і тактика виборчої кампанії
117. Політичний та електоральний менеджмент.
118. Місцеві вибори в Україні (Характеристика результатів виборів 2020 року).
119. Адмінресурс та виборчі технології.
120. Протидія тероризму на Сході України: особливості проведення АТО та ООС.
121. Боротьба з фінансовими злочинами та відмиванням брудних коштів як запорука протидії міжнародному тероризму. Закон України «Про боротьбу з тероризмом».
122. «Помаранчева революція» 2004 р. і запровадження парламентарно-президентської форми правління.
123. Інститут президенства в Україні. Етапи розвитку.
124. Верховна Рада України: структури, повноваження та особливості обрання.
125. Поняття судової влади і система її органів в Україні. Основні засади і принципи судочинства.
126. Основні засади протидії корупції в Україні.
127. Геополітичні процеси в Європі після закінчення Другої світової війни.
128. Геополітичні епохи.

129. Концепції геополітики.
130. Російська геополітика на сучасному етапі. «Гібридна війна» Російської Федерації проти України.
131. Характерні риси географічного потенціалу сучасної державної території України.
132. Проблеми національної та міжнародної безпеки України.
133. Попередження і шляхи розв'язання міждержавних конфліктів та роль міжнародних організацій і договорів у їх врегулюванні
134. Глобальні тренди публічної політики (міжнародний режим, глобальне управління, «добре врядування» та інші)
135. Взаємодія акторів публічної політики в умовах демократії, перехідних та авторитарних режимах.
136. Інституціональний дизайн публічної політики.
137. Правові механізми участі національних меншин в публічному управлінні у Словаччині.
138. Правові механізми участі національних меншин в публічному управлінні у Чехії.
139. Правові механізми участі національних меншин в публічному управлінні у Польщі.
140. Правові механізми участі національних меншин в публічному управлінні в Угорщині.
141. Європейський досвід публічного управління етнополітичними процесами.
142. Моделі державного регулювання етнополітичних процесів.
143. Нормативно-законодавча база України у сфері адміністративних послуг.
144. Взаємодію органів державної влади та місцевого самоврядування в процесі надання композитних електронних державних послуг.
145. Характеристика механізмів надання електронних адміністративних послуг у північно-американських та азійських країнах.
146. Електронне урядування як форма організації державного управління з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави.
147. Впровадження та застосування електронного врядування в зарубіжних країнах.
148. Класифікацію нормативно-правових актів державного управління.
149. Сучасне нормативно-правове забезпечення розвитку демократичних засад інституту державної служби, його проблеми та перспективи.
150. Стійкість професійної місії представників державного управління, базових цінностей і принципів етики державного управління.
151. Реформування регіональної політики ЄС після вступу нових країн-членів у 2004 рр.
152. Рівні інституційного забезпечення регіональної політики ЄС.
153. Співвідношення європейської та національної регіональної політики.
154. Особливості сучасного етапу еволюції регіональної політики ЄС.
155. Нормативно-правове регулювання діяльності з надання освітніх послуг.
156. Теоретичні аспекти ринку освітніх послуг: характерні риси та особливості.
157. Нормативно-правові документи, що регламентують діяльність органів управління освітою.

158. Організація процесу управління освітою: принципи, методи.
159. Основні типи вищих навчальних закладів, особливості їх діяльності.
160. Моніторинг якості освіти та технологія його проведення.
161. Управління якістю освіти в Україні: сутність, суб'єкти реалізації в контексті вимог законодавства про освіту в Україні.
162. Історія розвитку та концептуальні засади менеджменту. Класична теорія менеджменту.
163. Процес управління в організації. Етапи процесу управління організацією.
164. Поняття управлінського рішення та його ознаки. Загальна схема процесу прийняття управлінського рішення.
165. Технологія маркетингових досліджень.
166. Історія та сучасне застосування маркетингових технологій у практиці державного управління.
167. Загальна характеристика та історія розвитку управління проектами.
168. Організаційна структура управління проектом
169. Структура та декомпозиція проекту.
170. Контроль виконання та управління ризиками в проектах.
171. Організаційно-управлінська структура культурної сфери в Україні.
172. Культурна політика на місцевому рівні.
173. Кризи в системі публічного управління.
174. Антикризовий менеджмент в системі публічного управління.
175. Технології здійснення антикризового менеджменту.
176. Сучасні технології адміністративного менеджменту.
177. Види управлінських рішень в системі адміністративного менеджменту
178. Контролювання та регулювання в адміністративному менеджменті
179. Схема розробки та прийняття управлінських рішень у кризовій ситуації.
180. Технологія управління проектом

Рекомендована література

«Вступ до публічного управління та адміністрування»

Основна література

1. Баришніков В.М. Державне управління та державна служба: Навч. посіб./ Баришніков В.М., Маршавін Ю.М., Туленков М.В., Храмов В.О. [За заг. ред. М.В. Туленкова, В.О. Храмова]. К.: ІПК ДСЗУ, 2003. 324 с.
2. Державна служба: підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. К.; Одеса : НАДУ, 2012. Т. 1. 372 с.
3. Державна служба: підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. К. ; Одеса: НАДУ, 2013. Т. 2. 348 с.
4. Лазор О. Державна служба в Україні. Навчальн. посібн. / О. Лазор, О. Лазор. Видання 3-тє, доп. і перероб. К.: Дакор, 2009. 560 с.
5. Ортинський В. Л. Управління в органах виконавчої влади України: Навч. посібник / В. Л. Ортинський, З. Р. Кісіль, М. В. Кісіль. К.: Центр учбової літератури, 2008. 296 с.
6. Публічне управління. Термінологічний словник = Public administration. Dictionary of terms / за заг. ред. В. С. Кубійди, М. М. Білинської, О. М. Петроє ; [уклад.: В. С. Кубійда та ін. ;

наук. ред.: В. С. Кубійда (голова) та ін.]; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: НАДУ, 2018. 223 с.

7. Публічне управління: навч. посіб. / [А. В. Стасишин та ін.]; за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Стасишина А. В.; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 459 с.

8. Черноног Є. С. Державна служба: Історія, теорія і практика: Навч. посібник. К.: Знання, 2008. 458 с.

9. Публічне управління та адміністрування: навч. посіб. / [О. В. Скидан та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Скидана О. В.; Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир: ЖНАЕУ, 2017. 704 с.

10. Державна служба: Підручник / О. Ю. Оболенський. К.: КНЕУ, 2006. 472 с.

Допоміжна література

1. Бебик В., Гонюкова Л. Політичний маркетинг і менеджмент в системі публічного управління: навч. посіб.; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: НАДУ, 2019. 222 с.

2. Андреев С. О. Про державно-управлінську освітню компоненту професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю "Публічне управління та адміністрування" в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2020. № 4. С. 96-112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2020_4_12

3. Андреев С. О., Лук'янов С. О. Актуальні проблеми правової підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю "Публічне управління та адміністрування" в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2020. № 2. С. 109-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2020_2_14

4. Гурне Б. Державне управління: Пер. В. Шовкуна. К.: Основи, 1993. 165 с.

5. Державна служба: Навчальний посібник / Т. Л. Желюк; Міністерство освіти і науки України Тернопільська академія народного господарства. К.: ВД «Професіонал», 2005. 570 с.

6. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: Навч. посібник / За заг. ред. Н.Р. Нижник, В.М. Олуйка. Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2002. 352 с.

7. Державне управління: Навчальний посібник / А. Мельник, О. Оболенський, А. Васіна та ін.; За ред. А. Мельник. – 2-ге вид., вип. та доп. К.: Знання, 2004. 342 с.

8. Дубенко С. Д. Державна служба в Україні: Навч. посібн. для студентів, слухачів із спеціальності «Державне управління». К.: Вид. УАДУ, 1998. 168 с.

9. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / [наук. редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін.]. Т. 8: Публічне врядування / Львів. регіон. ін-т держ. упр.; наук. редкол. тому: В. С. Загорський (голова) [та ін.]. 2011. 709 с.

10. Желюк Т. Л. Державна служба: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. К.: Професіонал, 2005. 570 с.

11. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 4. С. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

12. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. №280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1997. № 24. С. 170.

13. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. *Відомості Верховної Ради*. 1999. №20–21. С. 190.

14. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 р. *Вісник державної служби України*. 2001. №3. С. 5–19.

15. Катеринчук П. М. Місцеве самоврядування в Україні. Навчальний посібник. Чернівці: Прут, 2006. 104 с.

16. Ключкович А. Перехід до демократії в Словаччині: динаміка та суперечності суспільно-політичних трансформацій: монографія. Ужгород: АУТДОР-ШАРК, 2019. 416 с.

17. Колодій А. Ф. Деякі теоретичні міркування і практичні пропозиції щодо змісту і структури спеціальності «публічне управління й адміністрування». *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 45. С. 21-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_45_4

18. Лазор О. Я., Лазор О. Д. Публічне управління та адміністрування: ретроспектива деяких теоретичних аспектів. *Університетські наукові записки*. 2015. № 4. С. 111-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2015_4_13

19. Лопушинський І. П., Топалова Е. Х. До проблеми законодавчого забезпечення професійного навчання публічних службовців за спеціальністю 281 "Публічне управління та

- адміністрування". *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2017. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2017_1_27
20. Малиновський В.Я. Державна служба: теорія і практика. Навч. посібник. – К.: Атіка, 2003. 104 с.
21. Міненко М. А. Публічне управління: теорія та методологія [Текст] : монографія / М. А. Міненко; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ : КНТЕУ, 2014. 403 с.
22. Науменко Р. А. До питання підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю "публічне управління та адміністрування". *Public management*. 2017. № 2. С. 173-180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pubm_2017_2_17
23. Оболенський О. Державна служба: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 344 с.
24. Одінцева Г.С., Дзюндзюк В.Б., Мельтюхова Н.М. та ін. Теорія та історія державного управління: Навч. посіб. К.: „Видавничий дім „Професіонал”, 2008. 288 с.
25. Онуфрієнко О. В. Сучасна доктринально-концептуальна основа модернізації публічного управління та державної служби України: веберівська бюрократія, нове публічне управління, електронне врядування. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6, № 5. С. 59-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2018_6_5_9
26. Організаційно-правовий механізм державного управління на місцевому рівні: Навчальний посібник / С. Г. Давтян, А. М. Пойченко, С. Є. Саханенко. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2006. 252 с.
27. Публічне управління в умовах інституційних змін: колект. монографія / [Р. В. Войтович та ін.]; за наук. ред. д-рів наук з держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони; Ін-т підгот. кадрів Держ. служби зайнятості України. Київ: АртЕк, 2018. 475 с.
28. Публічне управління та адміністрування: навч. посіб. / [А. О. Азарова та ін.]; Вінниц. нац. техн. ун-т. Вінниця: ВНТУ, 2019. 180 с.
29. Публічне управління та сучасний менеджмент в інформаційному суспільстві: колект. монографія / заг. ред. О. В. Михайловської; Чернігів. нац. технол. ун-т. Київ: Кондор, 2019. 186 с.
30. Райт Г. Державне управління: Пер. з англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик. К.: Основи, 1994. 191 с.
31. Серов О. В. Аналіз термінологічного забезпечення категорійно-понятійного апарату в галузі знань "Публічне управління й адміністрування". *Державне управління: теорія та практика*. 2016. № 2. С. 15-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2016_2_4
32. Технологія державного управління: Навчальний посібник / Н. М. Мельтюхова; За заг. ред. Г. І. Мостового, О. Мельникова. Харків: ХарPI НАДУ «Магістр», 2005. 152 с.
33. Філіпова Н. В. Зміна співвідношення понять "державне управління", "публічне адміністрування", "публічне управління" в системі суспільно-політичної трансформації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_6_5
34. Хім М. К., Білик О.І. Публічне управління професійним розвитком державних службовців в країнах ЄС. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2017_12_14

«Документознавство України»

Основна література

1. Кушнарєнко Н.Н. Документоведення: Учебник. К.: О-во "Знання", КОО, 2003. 460 с.
2. Кулешов С.Г. Документознавство: Історія. Теоретичні основи. К., 2000. 162 с.
3. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство: навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2009. 387 с.
4. Палеха Ю. І. Кадрове діловодство: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2009. 476 с.
5. Палеха Ю. І. Документування в підприємницькій сфері: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2010. 524 с.
6. Палеха Ю.І. Організація загального діловодства: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2009. 458 с.
7. Швецова-Водка Г. Документознавство. Навчальний посібник. К., Знання 2007. 398 с.
8. Швецова-Водка Г.М. Типологія документа: Навч. посібник для студентів ін-тів культури / Рівн. держ. ін-т культури. К.: Кн. палата України, 1998. 80 с.

Допоміжна література

1. Кулешов С. Г. Управлінське документознавство: Навчальний посібник. К.: ДАКККиМ, 2003. 57 с.

2. Слободяник М. С. Структура сучасного документознавства // Вісн. Кн. палати. 2003. №4. С. 18–21.
3. Бездрабко В. В. Документознавство в Україні: інституціоналізація та сучасний розвиток. К.: Четверта хвиля, 2009. 720 с.
4. Бездрабко В. В. К. Г. Мітяєв і становлення документознавства // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 1. С. 8–22. 4
5. Кулешов С. Г. Документознавство: Історія. Теоретичні основи / УДНДІАСД; ДАКККіМ. К., 2000.
6. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2009. 434 с.
7. Бездрабко В. В. Документознавство в Україні: інституціоналізація та сучасний розвиток. К.: Четверта хвиля, 2009. 720 с.
8. Борисенко С. До питання про шляхи вдосконалення роботи центральних державних архівів. 1999. Вип. 1. С. 250–254.
9. Боряк Г. Десять років інформатизації архівної справи в Україні : проблеми, здобутки, перспективи. 2002. Вип. 5. С. 9–18.
10. Галамай О. Науково-довідковий апарат державного архіву Вінницької області. 2002. Вип. 5. С. 216–226.
11. Гика В. Завдання, зміст і форми методичної роботи архівних установах. 2001. Вип. 4. С. 324–328.
12. Гурбова Л. Із досвіду підготовки довідників у Державному архіві в Автономній Республіці Крим. 2006. Вип. 8. С. 58–64.
13. Карамаш С. Архівна періодика – реалії та перспективи. 2002. Вип. 5. С. 355–357.
14. Качковський О. Автоматизована інформаційно-пошукова система (з досвіду створення). 2002. Вип. 5. С. 63–66.
15. Кисельова А. Електронна версія архівних фондів України в Інтернеті. 2005. Вип. 7. С. 17–28.
16. Колобов О. Місце фондів особового походження в архівних довідниках. 2002. Вип. 5. С. 209–216.
17. Корольов Б. Особові архівні фонди та їх відображення у путівниках і покажчиках. 2000. Вип. 2. С. 85–90.
18. Купченко В. Методична робота в архівах : вчора і сьогодні. 2005. Вип. 7. С. 29–34.
19. Лозицький В. Україна та світове архівне середовище. 1999. Вип. 1. С. 50–61.
20. Лозниця Я. Специфіка формування баз даних автоматизованої інформаційно-пошукової сис теми ЦДАМЛІМ України. 2002. Вип. 5.
21. Матяш І. Етика архівіста : компоненти поняття, відображення в Міжнародному кодексі (1996) та проєкція на практичну діяльність. 2007. Вип. 9. С. 21–27.
22. Новікова Г. Дезінфекція документів : термінологічні та тех нологічні аспекти. 2003. Вип. 6. С. 13–28.
23. Пристайко В. Поняття «архівна інформація» в контексті Концепції забезпечення національних інтересів України в архівній справі. 2006. Вип. 8. С. 40–47.
24. Пшенніков О. Науково-видавнича робота Державного архіву Служби безпеки України: перший досвід і перспективи. 2002. Вип. 5. С. 339–346.
25. Саприкіна О. Деякі проблеми комплектування аудіовізуальними документами. 2009. Вип. 10. С. 373–378.
26. Саприкіна О. Питання комплектування фотодокумента ми державних архівів на сторінках журналу «Архіви України». 2007. Вип. 9. С. 56–61.
27. Слободянюк П. Про створення та використання довідника розсекречених фондів. 2002. Вип. 5. С. 204–209.
28. Христова Н. Перспективи розвитку системи каталогів до архівних документів у державних архівах України. 1999. Вип. 1. С. 72–77.

«Система органів державної влади країн світу»

Основна література

1. Алмонд Г. Сравнительная политология сегодня: Мировой обзор: Учебное пособие. Москва: Аспект-Пресс, 2002. 537 с.

2. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навчальний посібник. 5-те вид., перероб. доп. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2004. 645 с.
3. Лендзел М.О. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи: Монографія. Ужгород: Мистецька лінія, 2011. 688 с.
4. Маклаков В. Конституції зарубіжних держав: Великобританія, Франція, Німеччина, Італія, Європейський Союз, США, Японія, Індія: Учеб. посібник. 5-е изд., перераб. и доп. Москва: Волтерс Клувер, 2006. 608 с.
5. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку. За ред. Ф.М.Рудича: Навч. посібник. Київ: Парламентське вид-во, 2002. 327 с.
6. Политические системы современных государств: Энциклопедический справочник: в 4 т. / МГИМО (У) МИД России, ИНПО; гл. ред. А. Торкунов, научн. ред. А.Мельвиль, отв. ред. М.Миронюк. Москва: ОАО «Московские учебники и Картолиитография», 2009. Т. 1: Европа. 616 с.
7. Политические системы и политические культуры: Сборник учебных материалов. Москва: МГИМО(У) МИД России, 2008. 424 с.
8. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Львів: Тріада плюс, 2004. 392 с.
9. Роуз Р. Политическая система Англии // Алмонд Г., Пауэлл Дж., Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня: Мировой обзор. Москва: Аспект-Пресс, 2002. С.287-384.
10. Саидов А.Х. Национальные парламенты мира: Энциклоп. справ. Москва: Волтерс Клувер, 2005. 720 с.
11. Ткач Д.І. Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій: Монографія. Київ: МАУП, 2004. 480 с.
12. Троян С.С. Порівняльні політичні системи сучасності: Навчальний посібник. Київ, 2003. 266 с.
13. Эндрейн Чарльз Ф. Сравнительный анализ политических систем. Москва: Издательский дом «ИНФРА-М», Издательство «Весь Мир», 2000. 320 с.

Допоміжна література

1. Дем'янець В. Інститут президентства в країнах Центрально-Східної Європи. *Нова політика*. 1999. № 3 (23). С. 5-7.
2. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз. Київ, 1996.
3. Євгенєва А. Німецьке «серце демократії» (парламенти країн світу). *Часопис ПАРЛАМЕНТ*. 2002. № 1-2. С. 74-79.
4. Журавський В.С. Політична система України: проблеми становлення і розвитку. Київ, 1999.
5. Кармазіна М. Інститут президентства в Україні: стан і перспективи досліджень. *Політичний менеджмент*. 2004. № 5. С. 122-136.
6. Країни Євросоюзу та Україна: Навчальний посібник-довідник / Упорядник Я.Бухней; За ред. О.Крисяка. Тернопіль: Астон, 2008. 208 с.
7. Офіцинський Р. Політичний розвиток незалежної України (1991 – 2004) в аспекті європейської ідентичності: Монографія. Київ: Інститут Історії НАН України. Ужгород: Гранда, 2005. 468 с.
8. Політологія: Підручник / За ред. М.М.Вегеша. 3-те вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008. 384 с. (С. 66-77, 103-145, 156-158, 177-186, 240-250).
9. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник. 4-е стереотипне видання. Київ: АртЕк, 2001. 264.
10. Шведа Ю. Партії і вибори: енциклопедичний словник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 750 с.
11. Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. посібник. Львів: Тріада плюс, 2004. 528 с.

«Система органів державної влади в Україні»

Основна література

1. Авер'янов В. Органи виконавчої влади в Україні. – К.: ІнЮре, 1997.
2. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект). Монографія. – Харків, 2004.
3. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування в Україні. Муніципальне право. Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:

Атіка, 2000.

4. Державна виконавча влада в Україні: формування та функціонування: Зб. наук. пр. / Кол. авт.; наук. кер. Н.Р. Нижник. – К.: УАДУ, 2000.
5. Журавський В.С. Становлення та розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми) – К.: Парламентське видавництво, 2002.
6. Закон України "Про адвокатуру" від 19 грудня 1992 р. № 2887-ХП.
7. Закон України "Про боротьбу з корупцією" від 5 жовтня 1995 р. № 356/95-ВР.
8. Закон України "Про Вищу раду юстиції" від 15 січня 1998р. № 22/98-ВР.
9. Закон України "Про державну виконавчу службу" від 24 березня 1998 р. № 202/98-ВР.
10. Закон України "Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб" від 4 березня 1998 р. № 160/98-ВР.
11. Закон України "Про державну податкову службу в Україні" від 4 грудня 1990 р. № 509-ХП.
12. 24. Закон України "Про Державну прикордонну службу України" від 19 червня 2003 р. № 965-1 У.
13. Закон України "Про кваліфікаційні комісії, кваліфікаційну атестацію і дисциплінарну відповідальність суддів судів України" від 2 лютого 1994 р. № 3911-ХП.
14. Закон України "Про Конституційний Суд України" від 16 жовтня 1996 р. № 422/96-ВР.
15. Закон України "Про міліцію" від 20 грудня 1990 р. № 565-ХП.
16. Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність" від 18 лютого 1992 р. № 2135-ХП.
17. Закон України "Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю" від 30 червня 1993 р. № 3341-ХІ.
18. Закон України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів" від 23 грудня 1993 р. № 3781-ХП.
19. Закон України "Про органи суддівського самоврядування" від 2 лютого 1994 р. № 3909-ХІІ.
20. Закон України "Про прокуратуру" від 5 листопада 1991 р. № 1789-ХП.
21. Закон України "Про Службу безпеки України" від 25 березня 1992 р. № 2229-ХП.
22. Закон України "Про статус суддів" від 15 грудня 1992 р. М-2862-ХІІ.
23. Конституційно-правові засади становлення української державності / В.Я Тацій, Ю.М.Тодика, О.Г.Данилян та ін.; За ред. акад. НАН України В.Я.Тація, акад. АПрН України Ю.М.Тодики. – Х.: Право, 2003.
24. Погорілко В. Ф. Основи конституційного ладу України. – К.: Атіка, 1997.
25. Шаповал В., Борденюк В., Журавльова Г. Парламентаризм і законодавчий процес в Україні. – К.: Вид-во УАДУ, 2000.
26. Шаповал В.М. Парламентаризм і законодавчий процес в Україні: Навч. посіб. – К.: УАДУ, 2000.

Допоміжна література

1. Батанов О.В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні: Монографія. – К.: Ін-т держави і права НАН України, 2001.
2. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація: Монографія / Кол. авт.; відпов. ред. проф. Н.Р. Нижник. – К.: УАДУ, 1997.
3. Журавський В., Серьогін В., Ярмиш О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні. – К.: Ін Юре, 2003.
4. Коваленко А.А. Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: теорія і практика: Монографія / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2002.
5. Коліушко І. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. Монографія. – К. Факт, 2002.
6. Органи державної влади України: Монографія / За ред. В.Ф. Погорілка. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2000.
7. Проблеми реалізації Конституції України: теорія і практика / Відп. ред. В. Ф. Погорілко. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003.
8. Український парламентаризм: минуле і сучасне / За ред. Ю.С.Шемшученка. – К.: Парламентське вид-во, 1999.

Основна література

1. Адміністративна реформа в Україні та її вплив на реалізацію Програми економічних реформ 2010-2014 [Електронний ресурс] // Рекомендації "круглого столу" Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України, 23 листоп. 2010 р. - Режим доступу : http://www.niss.niisp.org/public/File/2010_table/1123n_rek.pdf
2. Адміністративна реформа в Україні: шлях до Європейської інтеграції : зб. наук. пр. - К., 2003. - 322 с.
3. Адміністративна реформа стартувала // Уряд. кур'єр. - 2010. - 11 груд. - № 233. - С. 1-2.
4. Адміністративна реформа: історія, очікування та перспективи / упоряд. В. П. Тимошук. - К. : Факт, 2002. - 100 с.
5. Адміністративно-територіальна реформа в Україні: оптимальна модель / за заг. ред. О. І. Соскіна. - К. : Вид-во "Ін-т трансформації сусп-ва", 2007. - 288 с.
6. Боссарт Д. Державна служба у країнах-кандидатах до вступу до ЄС: нові тенденції та вплив інтеграційного процесу / Д. Боссарт, К. Деммке ; пер. з англ. О. М. Шаленко. - К. : Міленіум, 2004. - 128 с.
7. 8. Галуцько В. В. Напрями адміністративної реформи в Україні / В. В. Галуцько // ФП. - 2011. - № 1. - С. 199-205. - Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/.../11gvvtv
9. Гончарук Н. Т. Управління керівним персоналом у сфері державної служби України: теорія та практика : монографія / Н. Т. Гончарук. - Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2012. - 343 с.
10. Гончарук Н. Т. Адміністративна реформа в Україні: сучасний стан та перспективи / Н. Т. Гончарук // Грані. - 2012. - № 11. - С. 11-22.
11. Державна служба : підручник: у 2 т./ Нац. Акад. держ. упр. при Президенті України; редкол.: Ю.В.Ковбасюк (голова), О.Ю.Оболеньський (заст.голови), С.М.Серьогін (заст.голови) [та ін.]. - К.; Одеса: НАДУ, 2012.
12. 13. Михненко А. М. Лідерство та управлінська еліта : навч. посіб. / А. М. Михненко, Н. Т. Гончарук, Е. М. Макаренко. - К. : НАДУ, 2011. - 292 с.
14. Нижник Н. Р. Правове забезпечення державної служби в Україні / Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук // Теорія та практика державної служби : матеріали наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 9 листоп. 2012 р. / за заг. ред. С. М. Серьогіна. - Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2012.

Допоміжна література

1. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень : навч.-метод. посіб. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів / уклад. : В. А. Гошовська, М. М. Газізов, О. З. Босак. - К. : НАДУ, 2010. - 88 с.
2. Анисимов В. М. Кадровая служба и управление персоналом организации : практ. пособие кадровика / В. М. Анисимов ; Центр кадрологии и эффективного персонал-менеджмента. - М. : ЗАО "Изд-во "Экономика", 2003.
3. Государственная служба в странах основных правовых систем мира: нормативные акты / под ред. А. А. Дёмина. - М. : Готика, 2001. - 560 с.
4. Государственная служба: теория и организация : курс лекций. - Ростов н/Д : Феникс, 1998. - 640 с.
5. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка: Современное написание : в 4 т. / В. И. Даль. - Р - Я. - М. : ООО "Изд-во АСТ": ООО "Изд-во Астрель", 2003. - Т. 4. - 1144 с
6. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. - К. : НАДУ, 2011. - Т. 2 : Методологія державного управління. - 692 с.
7. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. - К. : Конус-Ю, 2007. - 735 с

«Глобалізація і глобальне управління»

1. Азроянц Э.А. Глобализация: катастрофа или путь к развитию? Современные тенденции мирового развития и политические амбиции / Э.А.Азроянц. – М.: ИД «Новый век», 2002.
2. Андрианова Т.В., Уваров А.И. Введение в глобальное мировоззрение: Учеб. пособие /А.И.Уваров, Т.В.Андрианова. – М.: Станкин, 2000.
3. Анилионис Г.П. Глобальный мир: единый и разделенный. Эволюция теорий глобализации / Г.П.Анилионис. – М.: Международные отношения, 2005.
4. Арон Р. Мир і війна між націями: Пер. з фр. / Р.Арон. – К.: МП «Юніверс», 2000.

5. Бабурин С.Н. Мир империй: территория государства и мировой порядок / С.Н.Бабурин. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2005.
6. Баталов Э.Я. Мировое развитие и мировой порядок: анализ современных американских концепций / Э.Я.Баталов. – М.: РОССПЕН, 2005.
7. Бебик В.М., Шергін С.О., Дегтерьова Л.О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика: Монографія / В.М.Бебик, С.О.Шергін, Л.О.Дегтерьова. – К.: Ун-т «Україна», 2006.
8. Бек У. Что такое глобализация? (Ошибки глобализма – ответы на глобализацию) / У.Бек / Пер. с нем. А.Григорьева и В.Седелника. – М.: Прогресс-Традиция, 2001.
9. Білорус О.Г. Економічна система глобалізму / О.Г.Білорус. – К.: КНЕУ, 2003.
10. Василенко И.А. Политическая глобалистика / И.А.Василенко. – М.: Логос, 2000.
11. Глобалізація і сучасний міжнародний процес / За ред. Проф. Б.І.Гуменюка і проф. С.О.Шергіна. – К.: Ун-т «Україна», 2009.
12. Дікон Б. Глобальна соціальна політика. Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту / Б.Дікон. – К.: Основи, 1999.
13. Лукашевич В.М. Глобалістика: Навч. посібник / В.М.Лукашевич. – Львів: Новий Світ-2000, 2004.
14. Панарин А.С. Искушение глобализмом / А.С.Панарин. – М.: Эксмо; Алгоритм, 2003.
15. Пантин В.И. Циклы и волны глобальной истории / В.И.Пантин. – М.: Новый век, 2003.
16. Сорос Дж. Открытое общество. Реформируя глобальный капитализм / Дж.Сорос / Пер. с англ. – М.: Некоммерческий фонд поддержки культуры, образования и новых информационных технологий, 2001.
17. Старіш О. Теорія відкритих систем як парадигма процесу глобального розвитку: Монографія / О.Старіш. – Сімферополь: Універсум, 2003.
18. Суліма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика: підручник / Є.М.Суліма, М.А.Шепелев. – К.: Вища школа, 2010. – 544 с.
19. Уткин А.И. Мировой порядок XXI века / А.И.Уткин. – М.: Алгоритм, 2001.
20. Фергюсон Й. Глобальное общество в конце двадцатого столетия / Й.Фергюсон // Международные отношения: социологические подходы. – М.: Гардарики, 1998.
21. Фукуяма Ф. Сильное государство: управление и мировой порядок в XXI веке: / Ф.Фукуяма / Пер. с англ. – М.: АСТ, 2007.
22. Хардт М. Империя: Пер. с англ. / М.Хардт / Под ред Г.В.Каменской. – М.: Практика, 2004.
23. Цивилизационные модели современности и их исторические корни / Ю.Н.Пахомов, С.Б.Крымский, В.Павленко и др. – К.: Наукова думка, 2002.
24. Чешков М.А. Глобализация: контуры рамочной концепции // Проблемы глобализации: реальность, тенденции, прогнозы / М.А.Чешков. – М.: Новый век, 2001.
25. Чешков М.А. Глобалистика: предмет, проблемы и перспективы / М.А.Чешков // Общественные науки и современность (ОНС). – 1998. – № 2. – С. 129-139.
26. Шаклеина Т.А. Современные американские концепции мирового лидерства / Т.А.Шаклеина. – М.: Изд-во РАН РФ, 2000.
27. Шепелев М.А. Глобальный мир, Ordo Nuovo и новая политическая наука / М.А.Шепелев. – Днепропетровск: Журфонд, 2002.
28. Шепелев М.А. Глобалізація управління як мегатенденція сучасно світового розвитку / М.А.Шепелев. – К.: Генеза. 2004.

«Основи менеджменту та маркетингу»

Основна література

1. Гуторова О.О. Основи менеджменту: навч. посібник / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків: ХНАУ, 2009. 327 с.
2. Ключкович А. Політичний маркетинг. Навчально-методична розробка для студентів спеціальності «Політологія» (за вимогами кредитно-модульної системи). Ужгород, 2007. 44 с.
3. Ковшова І. О. Маркетинговий менеджмент: теорія, методологія, практика: монографія. Київ: Вишемирський В. С., 2018. 515 с.
4. Луцяк В. В., Пронько Л. М., Колесник Т. В. Маркетинговий менеджмент: навч. посіб.; Вінниц. нац. аграр. ун-т. Вінниця: ТВОРИ, 2019. 231 с.

5. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. Суми: Університетська книга, 2015. 728 с.
6. Менеджмент: навч. посіб. / [Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканевич, та ін.]; за заг. редакція Г. Є. Мошека. К. : Ліра-К, 2015. 550 с.
7. Основи менеджменту / за ред. А.А. Мазаракі. Харків: Фоліо, 2014. 846 с.
8. Основи менеджменту і маркетингу: навчальний посібник / Л.Ф. Кожушко, Т.О.Кузнецова, О.Ю. Судук. Рівне: НУВГП, 2016. 291с.
9. Основи менеджменту. Теорія і практика: Навч. посіб. / Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканевич та ін. за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 528 с.
10. Осовська Г. В., Осовський О. А. Менеджмент : підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К.: Кондор-Видавництво, 2015. 563 с.

Допоміжна література

1. Бебик В., Гонюкова Л. Політичний маркетинг і менеджмент в системі публічного управління: навч. посіб.; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: НАДУ, 2019. 222 с.
2. Березін О. В. Управління проектами: навч. посіб. / О. В. Березін, М. Г. Безпарточний. Суми: Університетська книга, 2014. 272 с.
3. Божидарнік Т. В. Креативний менеджмент: навч. посіб. / Т. В. Божидарнік, Н. М. Василик. Херсон : Олді-плюс, 2014. 498 с.
4. Бондар-Підгурська О. В., Глебова А. О. Ділове адміністрування (корпоративне управління) : навч. посіб. К.: Ліра-К, 2015. 448 с.
5. Бутко М. П. Виробничий менеджмент: підручник. К. : ЦУЛ, 2015. 400 с.
6. Васильков В. Г. Організація виробництва: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2009. 524 с.
7. Войчак А. В., Шумейко В. М. Дослідження сучасних концепцій маркетингу та маркетингового менеджменту. *Маркетинг в Україні*. 2009. № 4. С. 52-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mvu_2009_4_10
8. Воронкова В.Г., Ажажа М.А. Менеджмент та адміністрування: Навчально-методичний посібник. Запоріжжя, ЗДІА, 2011. 260 с.
9. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: підручник. К.: Кондор, 2009. 187 с.
10. Гегедош К. В. Маркетинговий менеджмент у системі транскордонного єврорегіонального співробітництва. *Регіональна економіка*. 2018. № 3. С. 44-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2018_3_8
11. Єрмошенко М. М., Єрохін. С. А., Стороженко О. А. Менеджмент: навч. посіб. К.: НАУ, 2012. 656 с.
12. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент: підручник. Суми: Університетська книга, 2015. 334 с.
13. Карлова О. А., Плотницька С. І., Гнатенко М. К. Основи менеджменту і маркетингу: підручник. Харків: Друкарня Мадрид, 2016. 228 с.
14. Картунов О., Маруховська О. Політичний маркетинг і менеджмент. *Політичний менеджмент*. 2004. № 5. С. 137-163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2004_5_17
15. Ковшова І. О. Наукові підходи до визначення маркетингового менеджменту. *Наукові записки НАУКМА. Економічні науки*. 2017 Т. 2, вип. 1. С. 69-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAe_2017_2_1_13
16. Маркетинг. Менеджмент. Інновації /за ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. Суми: ТОВ "Друкарський дім "Папірус", 2010. 621 с.
17. Маркетинг: навч. посіб. рек. МОНУ / за наук. ред.: С.В.Ковальчук. Львів: Новий Світ - 2000, 2011. 680 с.
18. Менеджмент: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. Х. : Право, 2013. 216 с.
19. Мостенська Т.Л. Основи маркетингу: навч. посібник реком. МОНУ К.: Кондор, 2005. 240 с.
20. Назарчук Т.В., Косіюк О.М. Менеджмент організацій: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 560 с.
21. Немцов В. Д., Довгань Л. Є., Сініюк Г. Ф. Менеджмент організацій: навч. посібн. К.: ТОВ «ЦВПК» «ЕксОб», 2001. 397с.

22. Олійник О. М., Татаринцева А. С. Основи менеджменту: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2007. 108 с.
23. Орлова, К. Є., Мельник Т. Ю. Визначення категоріального апарату маркетинг-менеджменту. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. 2 (92). С. 28-33. URL: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/207993/208176>
24. Оснач О.Ф., Пилипчук В.П., Коваленко Л.П. Промисловий маркетинг: підруч. К.: Центр учбової літератури, 2011. 364 с.
25. Основи менеджменту та маркетингу: конспект лекцій / уклад. : І.В. Мамчук, І.О. Пригара. Суми : Вид-во СумДУ, 2007. 161 с.
26. Осовська Г. В. Менеджмент організацій: підручник / Г. В. Осовська, Л. Ц. Масловська, О. А. Осовський. К.: Кондор-Видавництво, 2014. 366 с.
27. Палеха Ю.І., Г.Мошек. Основи менеджменту теорія і практика: навчальний посібник. К. : Ліра-К. 2018. 528 с.
28. Прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / за ред. Є.Ю. Петруні. К.: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
29. Рувльєв В.А., Гуткевич С.О. Менеджмент: Навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2011. 312 с.
30. Старченко Г. В., Калінько І. В., Косач І. А. Операційний менеджмент: навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2015. 264 с.
31. Череп А. В. Інноваційний менеджмент: підручник / Череп А. В., Пуліна Т. В., Череп О. Г. К.: Кондор, 2014. 452 с.
32. Шавкун І.Г., Дибчинська Я.С. Формування іміджу організації: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Менеджмент». Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 111 с.
33. Шатун В.Т. Основи менеджменту: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 376 с.
34. Щокін Г. В. Менеджмент: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. К. : МАУП, 2012. 816 с.

«Адміністративний менеджмент»

Основна література

1. Адміністративний менеджмент : [Навч. посіб.] / за заг. ред. О. А. Бородіна. Маріуполь : ПДТУ, 2015. 84 с.
2. Василенко І. А. Адміністративно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия. М. : Логос, 2000. 200 с.
3. Дудкіна О.П., Кривокульська Н.М. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Адміністративний менеджмент» : навч.-метод. посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2018. 102 с.
4. Дунда С. П., Побережна М.П. Адміністративний менеджмент: Конспект лекцій для студ. напр. 6.030601 «Менеджмент» денної та заочної форм навч. К. : НУХТ, 2013. 122 с.
5. Новіков Б. В. Основи адміністративного менеджменту: навч. посіб. / Б. В. Новіков, Г. Ф. Сініок, П. В. Круш. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 560 с.
6. Снітко Є. О., Завгородній Є. Є. Основи менеджменту та адміністрування : підруч. Луганськ : ДЗ "ЛНУ ім. Тараса Шевченка", 2010. 279 с.
7. Теорія і практика ділового адміністрування : навч. посіб. / під заг. ред. проф., канд. екон. наук О. М. Антіпова. Луганськ : Ноулідж, 2009. 487 с.

Допоміжна література

1. Бовыкин В. Новый менеджмент. Решение проблем управления. Повышение в десятки раз темпов роста капитала. – М.: Экономика, 2004. – 368 с.
2. Василенко В. В. Теорія та практика розробки управлінських рішень : [Навч. посіб.]. К. : ПУЛ, 2002. 420 с.
3. Велещук С.С. Адміністративний менеджмент: Навчально-методичний посібник Тернопіль. ТНЕУ «Економічна думка». 2014. 216с.
4. Велещук С.С. Техніка адміністративної діяльності: навч. посібник / За заг. ред. А.Ф. Мельник. Тернопіль, ТНЕУ «Економічна думка». 2011. 320с .
5. Веснин В.Р. Основы менеджмента. – М.: ТД «Элит-2000», 2003. – 560 с.
6. Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент: ученик. – М.: Экономистъ, 2006. – 670 с.

7. Гордієнко Л. Ю., Шемаєва Л. Г. Адміністративний менеджмент: Навч. посіб. Х. : Видавництво ХНЕУ, 2006. 212с.
8. Гудзинський О. Д. Менеджмент підприємницької діяльності : [Навч. посіб.] / заг. ред. О. Д. Гудзинського. К. : ПК ДСЗУ, 2010. 321 с.
9. Економічна енциклопедія. У трьох томах. Т.3 / За ред. С.В. Мочерного. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.
10. Кондратова Е. П., Кононова О.В. Административный менеджмент. – Хабаровск: Изд-во ДВ ГУПС, 2010. – 162 с.
11. Кравченко А.И. История менеджмента: Учеб. Пособ. – М.: Академический Проект: Трикста, 2005. – 560 с.
12. Мескон М. Х. Основы менеджмента [Текст] / Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф.; пер. с англ. – М. : Дело, 1992. – 702 с.
13. Небава М. І., Ратушняк О. Г. Менеджмент організацій і адміністрування : навч. посіб. - Вінниця : ВНТУ, 2012 . Ч. 2. - 107 с.
14. Основы адміністративного менеджменту: навч. посіб. / В.Д. Бакуменко, Л.М. Усаченко, В.І. Тимцуник, О.В. Червякова. – К.: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. – 148 с.
15. Осовська Г. В. Менеджмент організацій : [Навч. посіб.] / Г. В. Осовська, А. О. Осовський. – К. : Кондор, 2005. – 860 с.
16. Палеха Ю.І. Менеджмент для початківців: Навч. посіб. К.: Вид-во Європ. Ун-ту. 187 с.
17. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3723-ХН // Відомості Верховної Ради України. –1993. - N 52, ст.490.
18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 №280/97-вр // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - N 24.
19. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - N 20-21.
20. Райченко А.В. Административный менеджмент: учебник. М.: ИНФРА-М, 2007. 416 с.
21. Рульев В. А. Менеджмент. Навчальний посібник : [Текст] / В. А. Рульев, С. О. Гуткевич – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
22. Русецкая О.В. Технологии административного менеджмента: Учеб. Пособ. – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2010. – 126 с.
23. Фомичев А. Н. Риск-менеджмент: Учебник. – М.: ИТК «Дашков и К°», 2008. –376 с.
24. Хміль Ф.І. Практикум з менеджменту організацій: Навч. посібник. – Львів: Магнолія плюс, 2004. – 333 с.
25. Шелдрейк Дж. Теория менеджмента: от тейлоризма до японизации / Пер. с англ.; Под ред. В.А.Спивака. – СПб: Питер, 2001. – 352 с.

«Аналіз публічної політики»

Основна література

1. Мінєнко М.А. Публічне управління: теорія та методологія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 404 с.
2. Проблеми розвитку публічного управління в Україні. *Матеріали наук.-практ. конференції за міжнар. уч. (6 – 7 квітня 2017 р., м. Львів) / за наук. ред. чл.кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2017. 304 с.*
3. Публічна політика : навч. посіб. / за заг. ред. С. О. Телешуна. К.: НАДУ, 2016. 340 с.
4. Публичная политика : от теории к практике / под науч. ред. Н. Ю. Данилова, О. Ю. Гурова, Н. Г. Жидкова. СПб. : Алетей, 2008. 356 с.
5. Публічна політика та управління. Наукова розробка. К.: НАДУ, 2010. 36 с.
6. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / за заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна, П. Жукаускаса, Й. Ввайнхардт, Р. Андрукайтене. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 606 с.
7. Чальцева О.М. Публічна політика : теоретичний вимір і сучасна практика : монографія. Вінниця: ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с.

Допоміжна література

1. Аналіз і пілотаж публічної політики / П. Кньопфель, К. Ларю, Ф. Варон, Н. Малишева; пер. з фр. І.С. Микитин; Вищ. ін-т публ. упр. Швейцарії. К.: Алерта, 2010. 424 с.

2. Бакуменко В.Д. Публічне адміністрування як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень. *Наукові розвідки з державного управління: зб. наук. пр.* 2015. №1. С. 8-26.
3. Беляева Н. Ю. Развитие концепта публичной политики: внимание «движущим силам» и управляющим субъектам. *Полис.* 2011. № 3. С. 72–87.
4. Габермас Ю. Постметафізичне мислення / пер. В. Купліна. К. : Дух і Літера, 2011. 280 с.
5. Грин Д. Объяснение политики с позиций теории рационального выбора: Почему так мало удалось узнать? *Политические исследования.* 1994. № 3. С.32–49.
6. Дем'янчук О. «Державна політика» та «публічна політика»: варіант перехідного періоду. *Наукові записки / Національний університет «Києво-Могилянська академія».* К. : Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2000. Т.18: Політичні науки. С. 31-36.
7. Засади публічної політики для громадських організацій / за ред. В.Т.Нанівської. К., Оптима, 2004. 220 с.
8. Козак В. Публічне управління в системі координат української державності. *Ефективність державного управління: зб. наук. пр.* 2015. Вип. 44. С. 64-70.
9. Конон Н. Теоретичні засади дослідження публічної політики в сучасній політичній науці. *«Гілея : науковий вісник» : Збірник наукових праць.* К., 2012. Вип. 60. С. 653-657.
10. Лазарева О. Публічна політика в системах державного управління країн розвинутої демократії : від теорії до практики. *Ефективність державного управління. Збірник наукових праць.* 2010. Вип. 23. С. 118-125.
11. Мартиненко В.М. Державне управління: шлях до нової парадигми (теорія та методологія). Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2003. 220 с.
12. Мартиненко В.М. Демократичне врядування: проблеми теорії і практики. *Публічне управління: теорія та практика.* Х. : Вид-во «ДокНаукДержУпр», 2010. № 1. С. 16-22.
13. Мартиненко В.М. Інноваційна стратегія демократичного розвитку України: від місцевої демократії до демократичної держави: Монографія. Х. : Константа, 2004. 225 с.
14. Мартиненко В. Нова парадигма публічного управління – об'єктивний імператив ХХІ століття (теоретико-методологічний аспект) // *Публічне управління: теорія та практика.* Х.: Вид-во «ДокНаукДержУпр», 2011. № 3(7). С. 4-16.
15. Мельник Р. С. Категорія «публічне управління» у новій інтерпретації. *Адміністративне право і процес.* 2013. № 1. С. 8-14.
16. Міненко М.А. Публічне управління: теорія та методологія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 404 с.
17. Нагорянський Є.А. Публічна політика: деякі підходи до витлумачення поняття. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць.* Том (випуск, частина): 75. С. 445–447.
18. Нижник Н., Мосов С. Про державне управління, об'єкт і предмет його теорії. *Вісник УАДУ.* 2000. № 3. С. 56-61
19. Оболенський О. Ю. Розвиток суспільства та публічне управління. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України.* 2013. № 3. С. 27-33.
20. Парсонс В. Публічна політика: вступ до теорії й практики аналізу політики / пер. з англ. К. : Вид. Дім Києво-Могилянської академії, 2006. 549 с.
21. Публічне управління: шляхи розвитку. Матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. уч. (26 листопада 2014 р., м. Київ): у 2 т. Т. 2 / за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О. Ю. Оболенського. К. : НАДУ, 2014. 272 с.
22. Пухкал О. Г. Модернізація державного управління в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні : монографія. Київ : Київ. ун-т, 2010. 287 с.
23. Реформування публічного управління : теорія, практика, міжнародний досвід / Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю. Одеса, 2014. 455 с.
24. Розроблення публічної політики. Практичний посібник / уклад. А.О. Чемерис. К. : ТОВ «Софія». 2011. 128 с.
25. Романов В. Аналіз політики як інструмент ефективного державного управління. *Актуальні пробл. держ. упр. : Зб. наук. праць ДФ УАДУ.* Вип. 3 (3). Д.: ДФ УАДУ, 2000. С. 18-26.
26. Рудакевич О. М. Публічна політика в контексті українських реалій. *Наукові записки Ін-ту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України.* 2016. Вип. 3 – 4 (83 – 84). С. 255-266.

- 27.Телешун С. О., Ситник С.В., Рейтерович І.В. Що таке публічна політика? URL : http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2012/12/blog-post_26.html
- 28.Тертичка В. Суспільна політика: чи стала вона сферою наукового пошуку і прикладних досліджень в Україні? *Політичний менеджмент*. 2007. №1(22). С. 10-23.
- 29.Шматко Н. Феномен публічної політики. *Соціологіческие исследования*. 2001. №7. С. 106-112.
- 30.Якимец В. Н. Индекс для мониторинга и оценки публичной политики. URL: http://www.civisbook.ru/files/File/Yakimez_index.pdf

«Етнополітичний менеджмент»

Основна література

1. Абдулатипов Р.Г. Этнополитология / Рамазан Гаджимурадович Абдулатипов. СПб.: Питер, 2004. 313 с.
2. Антонюк О.В. Основы этнополитики : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2005. 432 с.
3. Ачкасов В.А. Этнополитология: Учебник. СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2005. 337 с.
4. Бородінов В.Д. Етнополітологія : Навчальний посібник. Донецьк: Каштан, 2008. 396 с.
5. Варзар І.М. Політична етнологія: пропедевт. курс: авт. підруч. 2-е вид., переробл. та допов. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 354 с.
6. Етнополітичні процеси в країнах Центральної Європи [М. Зан, Н. Кічера, Є. Кіш, П. Леньо, Г. Мелеганіч]. Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: Навчальний посібник / Упоряд. М. Лендьел. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2016. С. 287–346.
7. Казьмирчук М.Г. Етнополітика: підручник для студентів історичного факультету І курсу ОКР «Магістр». К.: ПП «КП УкрСіч», 2013. 360 с.
8. Картунов О.В. Вступ до етнополітології: Науково-навч. посібник. К.: Ін-т економічного управління та господарського права, 1999. 300 с.
9. Коршук Р.М. Етнополітологія: Навчальний посібник. К.: Алерта, 2011. 200 с.
10. Куць О.М. Етнополітологія: Навчальний посібник для студентів-політологів. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2005. 268 с.
11. Лендьел М.О. Вступ до етнополітики: Матеріали до лекційних занять. Ужгород: Інститут державного управління та регіонального розвитку УЖДУ, 1997. 49 с.
12. Оніщенко І. Основы этнодержавознавства (навчальний посібник). К.: Видавництво Європейського університету, 2004. 167 с.
13. Тишков В.А., Шабаев Ю.П. Этнополитология: политические функции этничности: Учебник для вузов. М.: Издательство Московского университета, 2011. 376 с.
14. Тураев В.А. Этнополитология. М.: Логос, 2004. 388 с.
15. Шабаев Ю.П., Садохин А.П. Этнополитология: Учеб. пособ. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. 568 с.

Допоміжна література

1. Аклаев А.Р. Этнополитическая конфликтология: Анализ и менеджмент: Учеб. пособие. М.: Дело, 2005. 472 с.
2. Андріяш В.І. Державна етнонаціональна політика в умовах глобалізації. Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с.
3. Асланов С.А. Етнополітична стабільність держави: політико-правовий аналіз. Ужгород: Ліра, 2016. 462 с.
4. Етнополітична карта світу ХХІ століття [Жук П., Мазур Н., Соломонюк Р., Турчак Р.]. Тернопіль: Мандрівець, 2000. 240 с.
5. Кимлічка В. Лібералізм і права меншин. Харків: Центр освітніх ініціатив, 2001. 176 с.
6. Котигоренко В.О. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний концепт. К.: Світогляд, 2004. 722 с.
7. Правові засади державної етнонаціональної політики в Україні: Монографія / Кресіна І.О., Лойко Л.І., Стойко О.М., Явір В.А., Вітман К.М., Кіссе А.І., Асланов С.А., Грицяк Д.І., Голденштейн К.О. / За заг. ред. І.О. Кресіної. К. : Логос, 2011. С. 56–182 (Розділ 2. Розвиток моделей етнонаціональної політики у постсоціалістичних країнах).
8. Тейлор Ч. Мультикультуралізм і «Політика визнання». К.: Альтерпрес, 2004. 172 с.

9. Тиводар М. Етнологія. Львів: Світ, 2004. 624 с.
10. Товт М. Міжнародно-правовий захист національних меншин (тенденції сучасного розвитку). Ужгород: Інформаційно-видавниче агентство «ІВА», 2002. 160 с.

«Антикризовий менеджмент»

Основна література

1. Антикризове управління: навчальний посібник / Б.Г. Шелегеда, О.М. Шарнопольська, М.В. Румянцев. К.: ТОВ «ВРА «Епіцентр», 2013, 252 с.
2. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2013, 504 с.
3. Карпенко О.А. Основи антикризового управління : навчально-методичний посібник. К.: Вид-во : НАДУ, 2006, 208 с.
4. Кульчій І.О. Антикризове управління: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2016, 120 с.
5. Мельниченко О. А. Управління структурними зрушеннями : підручник. Х. : Оберіг, 2013, 300 с.
6. Основи антикризового управління: навчально-методичний посібник. К.: Вид-во НАДУ, 2010, 208 с.
7. Раєвнева О. В. Моделювання антикризового управління регіоном. Харків: вид. ХНЕУ, 2014, 300 с.
8. Скібіцький О.М. Антикризовий менеджмент. Навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2009, 568 с.
9. Тюріна Н. М. Антикризове управління: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка, І. В. Грабовська. К.: ЦУЛ, 2012, 448 с.
10. Юн Г. Б. Методология антикризисного управления : учеб. пособие. М. : Дело, 2004, 432 с. 37.

Допоміжна література

1. Белай С. В. Державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру: теорія, методологія, практика : монографія. Х. : Вид-во НАНГУ, 2015, 349 с.
2. Дергачова В. Моніторинг національного розвитку як фактор економічної безпеки держави. *Економіка України*, № 1, 2010, С. 19-28.
3. Питер Ф. Драккер Управление нацеленное на результаты: пер. с англ. М.: Технологическая школа бизнеса, 1994, 200 с.
4. Сіденко В. Модифікація світової економіки під впливом новітніх факторів глобальної трансформаційної кризи. *Економіка України*, № 5, 2012. С. 18-31.
5. Тарасевич В. М. Про орієнтири і напрями виходу з кризи. *Економіка України*, 2013, № 9, С. 4–17
6. Шапуров О. О. Формування концепції антикризового управління на основі взаємодії системи латентних процесів та системи діагностики явних загроз. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013, №23, С. 35–40.
7. Ярова І. В. Антикризове управління: сутність поняття та його визначення. *Вісн. Акад. мит. служби України*. 2012, № 2, С. 22– 28.

«Менеджмент та маркетинг виборчих кампаній»

1. Бебик В.М. Менеджмент виборчої кампанії. Ресурси. Технології. Маркетинг. К., 2001.
2. Бебик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник. К., 2009, Політичне маніпулювання, с. 350-357, с. 428-432.
3. Бебик В. Як стати популярним, перемогти на виборах і утриматись на політичному Олімпі (соціопсихологія і технологія політичної боротьби). К., 1993.
4. Варій М. Й. Політико-психологічні передвиборні та виборчі технології: Навчально-методичний посібник.- К., 2003, Розуміння передвиборних і виборчих технологій, с. 35-38, “Чисті” і “брудні” виборчі технології, с. 39-44, Адміністративний ресурс, с. 45-50, Сутність політико-психологічних передвиборних і виборчих технологій, їх класифікація, с. 264-274, Базові політико-психологічні передвиборні та виборчі технології, с. 274-332, Диференційні передвиборні й виборчі технології, с. 332-392.
5. Выдрин Д. Очерки практической политологии. К., 1991, Гл. 3. Политические антитехнологии и их распознавание (Опыт концептуализации политических уловок), с. 72-94.

6. Горбатенко В. П. Прикладна політологія. Навчальний посібник.- К., 2008.
7. Душин И., Сысун А., Ложкин Б. Выборы. Технологии избирательных кампаний.- Харьков, 1998, с. 110-115.
8. Зайцевский П. Г. Избирательные технологии.- М., 1999.
9. Избирательные технологии и избирательное искусство: Сб. статей / Под общ. ред. С. В. Устименко.- М., 2001.
10. Климанська Л. Д. Соціально-комунікативні технології в політиці: таємниці політичної кухні.- Львів, 2007, Типи соціально-комунікативних технологій на виборах, с. 290-326.
11. Корнієнко В. О. Політичні технології у політичній практиці // Прикладна політологія: Навч. Посібник / За ред. В.П. Горбатенка.- К., 2008.
12. Кочубей Л. Выборчи технології: Навч. посіб.- К., 2008.
13. Лисовский С. Ф., Евстафьев В. А. Избирательные технологии: истории, теория, практика / Учебн. пособие для кандидатов и избирателей.- М., 2000.
14. Политические технологии / Под. общ. ред. О. Ф. Шаброва.- М, 2001.
15. Почепцов Г. Г. Как ведутся тайные войны. Психологические операции в современном мире.- Ровно, 1999.
16. Почепцов Г. Паблік рилейшнз.- К., 2004, Гл. 11. Чутки в структурі суспільної думки, с. 216-224, Гл. 13. PR і супутні науки, с. 240-253.
17. Скрипкина Ж. Б. Избирательные системы и технологии: Учебн. пособие.- М., 2007.
18. Сучасний виборчий PR / Кер.авт. кол. В. В. Лісничий.- К., 2004, Характеристика зарубіжних шкіл виборчого PR, с. 30-34.
19. Шведа Ю. Выборча система і виборчі технології // Шведа Ю. Партії та партійна система України: Навчальний посібник.- Львів, 2001, с. 57-62.
20. Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та практика виборчої кампанії: навч.-метод. посіб.- К., Розділ 11. Выборчи технології та виборче мистецтво, с. 280-302.

«Стратегічне управління розвитком громад і територій»

Основна література

1. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Колтун В. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі: навч. посіб. К., 2017. 129 с.
2. Небава М.І., Ткачук Л.М. Управління регіональним розвитком: електронний навчальний посібник. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/index.html
3. Тертичка В. В. Стратегічне управління: підручник. Київ: «К.І.С.», 2017. 923 с.
4. Чикаренко І. А. Формування системи управління інноваційним розвитком територіальних громад : монографія. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2014. 338 с.

Допоміжна література

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. К. : НАДУ, 2015. 628 с.
2. Безуглий Д. Укрупнення громад і можливості проектного підходу для забезпечення їх співробітництва та розвитку. *Новітні інформаційно-комунікаційні технології в модернізації публічного управління: зарубіжний і вітчизняний досвід* : матер. III наук.-практ. семінару. 30.03 – 30.04.2015 р., м. Дніпропетровськ. URL : <http://dridu.dp.ua>
3. Бородін Є. І. Розвиток інноваційних компетентностей публічних службовців: досвід проекту DESPRO. *Управління інноваційним розвитком території* : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 30 листоп. 2015 р., м. Дніпропетровськ. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2015. – 192 с. URL : http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2015_11_30_mater_mup.pdf
4. Децентралізація по-французьки. Чи можна замінити реформу адміністративно-територіального устрою міжмуніципальним співробітництвом? URL : <http://www.csi.org.ua/www/?p=2199>.
5. Добрянська Н. Центри надання адміністративних послуг – шлях подолання бюрократії та корупції. *Дзеркало тижня*. URL: <http://gazeta.dt.ua/internal/centri-nadannya-administrativnihposlug-shlyah-podolannya-byurokratiyi-ta-korupciyi-.html>

6. Дробуш І. В. Укрупнення територіальних громад як необхідна умова реалізації соціальної функції місцевого самоврядування. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2014. № 2(10). URL : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14divfms.pdf>
7. Каплан Р. Организация, ориентированная на стратегию : Как в новой бизнес-среде преуспевают организации, применяющие сбалансированную систему показателей. М. : Олимп-Бизнес. 2004. 416 с.
8. Каплан Р. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Роберт С. Каплан, Дейвид П. Нортон ; пер. с англ. ; 2-е изд., доп. М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003. 320 с.
9. Квітка С.А. Методи соціального прогнозування. *Грані*. 2003. №5. С. 107–112.
10. Кіреєва О. Спільноти практики та електронне навчання як інструменти професіоналізації публічних службовців. *Держ. упр. та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2014. № 4 (23). С. 181 – 191.
11. Колповська А. М. Розвиток концепції соціальної відповідальності в муніципальному управлінні : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.04 ; ДРІДУ НАДУ. – Д., 2014. – 20 с.
12. Кондратинський О.С. Ключові громадянські компетентності територіальних громад // *Актуальні питання формування та розвитку громадянських компетентностей в Україні: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, Н. Г. Протасової, Ю. О. Молчанової*. К. : НАДУ, 2016. С. 129 – 133.
13. Кондратинський О.С. Термінологічний аналіз понять «громадянське суспільство» та «територіальна громада». *Аспекти публічного управління*. Д.: 2015. № 11–12. С. 14–20.
14. Курочкин А.В. Опыт муниципального реформирования в государствах Балтийской Европы. *Полис*. 2003. № 3. С. 89 – 97.
15. Лендзел М.О. Правові можливості для формування допоміжних рівнів та органів самоорганізації у Європі: досвід для України. URL: <http://samoorg.com.ua/blog/2013/03/04/pravovi-mozhливosti-dlya-formuvannya-dopomizhnih-rivniv-ta-organiv-samoorganizatsiyi-u-yevropi-dosvid-dlya-ukrayini>
16. Маматова Т. В. Особливості суспільної реалізації процесів об'єднання територіальних громад. *Правові аспекти публічного управління: теорія та практика* : матеріали VII наук.-практ. конф. 10 груд. 2015 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2015. 272 с.
17. Маматова Т. В. Впровадження систем управління якістю при наданні муніципальних послуг: існуючі практики та напрями удосконалення. *Аспекти публічного управління*. 2013. № 1 (1). С. 105 – 112.
18. Маматова Т. В. Е-платформа «Інновації та кращі практики місцевого самоврядування» як аутсорсинговий ресурс розвитку персоналу публічного управління. *Місьцеве самоврядування та регіональний розвиток в Україні*. 2014. № 4 (8). С. 38 – 40.
19. Маматова Т. В. Формування механізмів громадського моніторингу надання адміністративних послуг в Україні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування : електронне наук. фахове вид* ; Херсонський нац. техн. ун-т.– Херсон : ХНТУ. 2014. Вип. 1. URL : http://el-zbirn-du.at.ua/2014_1/14.pdf.
20. Марку Ж. Реформа місцевого самоврядування у Франції як поглиблення міжмуніципального співробітництва. *Вісник Академії муніципального управління. Серія «Право»*. 2011. Вип. 2. С. 136–145.
21. Матвиенко А. С. Европейский опыт объединения муниципалитетов. *Молодий вчений*. 2015. № 1 (16). С. 186–189.
22. Матвиенко А. С. Об'єднання територіальних громад: досвід Фінляндії та Латвії. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 59. С. 506 – 511.
23. Мюнклер Х. Гражданская компетентность. URL : <http://www.academy.go.ru/Site/GrObsh/Publications/Munkler1.shtml>
24. Нагорний С. «Перекроювання» у країнах Вишеградської групи: висновки для України. URL : <http://icps.newagelab.com.ua/pub/files/113/79.pdf>
25. Надання адміністративних послуг в Україні: погляд з регіонів : наук. видання / упоряд. М. Корявець. Чернігів : Поліський фонд міжнар. та регіон. досліджень, 2015. 118 с.
26. Науково-методичне забезпечення управління місцевим розвитком на засадах інноваційного менеджменту : наук. розробка / Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко, Т. В. Маматова. К. : НАДУ, 2013. 56 с.

27. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адміністративні послуги» / за заг. ред. В. П. Тимошука. К. : ФОРМ Оскаленко О.М., 2013. 392 с.
28. Пісоцький В. Польський досвід формування комунікативного простору територіальної громади з використанням засобів мережі Internet. *Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України* : матеріали 9-ї регіональної наук.-практ. конф., 17 трав. 2012 р., м. Дніпропетровськ. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2012. С. 115–117.
29. Пісоцький В. Комунікативна активність територіальної громади в процесі здійснення місцевого самоврядування в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2013. Вип. 4 (19). С. 240 – 251.
30. Прогнозування розвитку територій. Бенчмаркінг : навч. посіб. з компакт-диском / за заг. наук. ред. М. М. Білинської. К. : К.І.С., 2014. 120 с.
31. Проект СРТ «Співробітництво адміністрації та неурядових організацій для надання соціальних послуг». URL: http://www.dbuara.dp.ua/mizhнародn/news_2015_02_1.htm
32. Публічна адміністрація в Україні: становлення та розвиток / за заг. ред. А. В. Толстоухова, Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук. Д. : Монолит, 2010. 400 с.
33. Регіональні інноваційні системи: досвід розвинених країн і перспективи його використання в Україні : навч.-метод. посіб. К. : ДП «Укртехінформ». 2013. 325 с.
34. Реформа, децентралізація: прикладні аспекти реалізації : навч.- метод. посіб. / Ю. Б. Молодожен, О. В. Голинська, О. В. Гуненкова, О. Л. Ковинчук ; за заг. ред С. А. Попова. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2015. 84 с.
35. Рижко А. Корпоративна соціальна відповідальність органу місцевого самоврядування : термінологічні аспекти. Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. Х. : Вид-во ХарІ НАДУ «Магістр», 2013. Вип. 1 (40). С. 419 – 426.
36. Рижко А. Основні принципи соціальної відповідальності в муніципальному управлінні. *Ефективність державного управління* : зб. наук. праць / за заг. ред. чл.-кор НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2012. Вип. 32. С. 167 – 172.
37. Розвиток міжмуніципального співробітництва: вітчизняний та зарубіжний досвід / В. В. Толкованов, Р. Герцог, А. К. Кук, В. О. Купрій, Е. Р. Рахімкулов; під ред. В.В. Толкованова. К. : Крамар, 2011. 261 с.
38. Серьогін С. М. Теоретичні засади та основні напрями реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні. *Аспекти публ. упр.* Д. : Грані, 2015. № 4 (18) (квітень 2015) С. 111 – 120.
39. Системи управління якістю при наданні муніципальних послуг у відповідності до вимог ISO 9001:2008: існуючі практики та напрями удосконалення : аналіт. дослідж., виконане в рамках Проекту ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» / авт. Т. Маматова, О. Бортнік. К. : ПРООН МПВСР, 2013. 56 с.
40. Стратегія та принципи здійснення реформ територіальної організації публічної влади в країнах ЄС: наук. розробка / уклад.: Л.Л. Прокопенко, О.М. Рудік [та ін.] К. : НАДУ, 2013. 52 с.
41. Удод Є. Г. Проектний підхід щодо підсилення спроможності територіальних громад в умовах децентралізації. *Аспекти публічного адміністрування.* 2015. № 4 (18). С. 6 – 13.
42. Участь громадськості у моніторингу надання послуг органами публічної влади: нормативне регулювання та існуючі практики / авт. Тетяна Маматова, Юрій Шаров, Марина Зварич ; за заг. ред. Ю. Щербініної. К. : ПРООН, 2013. 120 с

«Управління та врегулювання конфліктів»

Основна література

1. Авксентьев В.А. Этнические конфликты: история и типология // Социологические исследования. 1996. №12.
2. Бабосов Е.М. Конфликтология: Учебное пособие. Минск: Тетра Системс, 2000. 464 с.
3. Бандурка А.М., Друзь В.А. Конфликтология. Харьков, 1997. 335 с.
4. Глухова А. Политические конфликты: основания, типология, динамика. М.: Эдиториал УРСС, 2000. 280 с.
5. Конфліктологія: Навч. посіб. / За заг. ред. В.М.Петюха, Л.В.Торгової. К.: КНЕУ, 2003. 315 с.
6. Конфліктологія: Навч. посібник-практикум / За ред. М.П.Гетьманчука, П.П.Ткачука. Львів: ЛІСВ, 2007. 307 с.

7. Котигоренко В. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний концепт. К.: Світогляд, 2004. 722 с.
8. Ланцов С. Политическая конфликтология: Учебное пособие. СПб.: Питер, 2008. 319 с.
9. Лебедева М.М. Межэтнические конфликты на рубеже веков (методологический аспект) // *Мировая экономика и международные отношения*. 2000. №5. С.31-39.
10. Нагаев В. Конфліктологія (модульний варіант). К., 2004. 198 с.
11. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник / М.І.Примуш. К.: МАУП, 2003. 360 с.
12. Політична конфліктологія / О.О.Проскуріна, О.І.Ладиґа, Л.І.Ладиґа. Луганськ: ЛНУ ім. Т.Шевченка, 2012. 351 с.
13. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навч. посіб.

Допоміжна література

1. Блищенко В.И., Солнцева М.М. Региональные конфликты и международное право (вторая половина XX – начало XXI века). М.: «Городец», 2005. 496 с.
2. Европеизация и разрешение конфликтов: конкретные исследования европейской периферии / Б. Коппитерс, М. Эмерсон, М. Хейссен, Т. Ковзиридзе, Г. Нутчева, Н. Точчи, М. Валь, с комментариями Н. Попеску, Г. Нодиа; пер. с англ. М.: Весь Мир, 2005. 312 с.
3. Мигович І.І. Конфліктність в закарпатському соціумі: етноконфесійний аспект // *Соціально-економічні та етнополітичні зміни в країнах Центральної і Південно-Східної Європи*. Ужгород, 1997. С.29-38.
4. Міжетнічні відносини на Закарпатті: стан, тенденції і шляхи поліпшення / За заг. ред. П.В.Токаря. Ужгород, 2001.
5. Политическая конфликтология: Работы российских и зарубежных авторов: Хрестоматия / Под ред. М.М.Лебедевой и д.п.н., проф. С.В.Устинкина. М.; Н.Новгород, 2002. 312 с.
6. Рубин Дж. Социальный конфликт: эскалация, тупик, разрешение / Дж.Рубин, Д.Пруйт, Ким Хе Сунг. СПб.: прайм-ЕВРОзнак, 2001. 352 с.

«Інформаційно-аналітична діяльність в органах публічної влади»

Основна література

1. Вступ до політичної аналітики: навч. посіб. / Кол. авт.: За заг. ред. С.О. Телешуна. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
2. Телешун С. О., Рейтерович І. В. Інформаційно-аналітична діяльність в державному управлінні: навч.-метод. матеріали. К.: НАДУ, 2013. 36 с.
3. Політична аналітика в державному управлінні: навч. посіб. / С. О. Телешун, Ю. Г. Кальниш, І. В. Рейтерович, О. Р. Титаренко. К.: НАДУ, 2012. 228 с.
4. Телешун С. О., Рейтерович І. В. Моніторинг джерел інформації в системі державного управління. К.: НАДУ, 2009. 36 с.
5. Телешун С. О., Баронін А. С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. К.: Вид. Паливода А. В., 2001. 112 с.
6. Теорія і практика політичного аналізу: навч. посібник / За ред. О.Л. Валєвського, В.А. Ребкала. К.: Міленіум, 2003. – 228 с.
7. Титаренко О. Р., Рейтерович І. В. Методика підготовки аналітичних документів на матеріалах аналізу політичних текстів: Практикум. К.: Видавництво НАДУ, 2007. 40 с.
8. Шарков Ф. И. Политический консалтинг (специализация курса “Консалтинг в связях с общественностью”): Учебное пособие. 2-е изд. М.: Издательско-торговая корпорация “Дашков и К”, 2006. 460 с.
9. Янг Е., Куїнн Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики. Практичний посібник / Пер. з англ. С. Соколик. К.: К.І.С. 130 с.

Допоміжна література

1. Політична аналітика в системі публічного управління. Навч. посіб. / Кол. авт.: За заг. ред. С. О. Телешуна. К.: НАДУ, 2008. 284 с.
2. Попов С. Поиск информации и принятие решения. НТИ. Сер. 2. 2001. № 1. С. 1 – 4.
3. Про інформаційно-аналітичну діяльність в Україні. URL: <https://engage.org.ua/informacijno-analitichna-diyalnist/>.
4. Рейтерович І. “Мова компромату” як складова політичного дискурсу в суспільствах перехідного типу. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. 2008. Спецвипуск: Політичні технології. – С. 136 – 140.

5. Рой О. М. Исследование социально-экономических и политических процессов. СПб.: Питер, 2004. 320 с.
6. Сегалович И. Как работают поисковые систем. *Mup Internet*. 2002. № 10. С. 24–32.

«Основи електронного урядування»

1. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре “электронного правительства”. М.: ИНФРА-М, 2004. 336 с.
2. Електронний документообіг у державному управлінні : навч. посіб. / І.В. Клименко, К.О. Линьов, І.Д. Горбенко, В.В. Онопрієнко. К.: НАДУ ; Х. : Вид-во “Форт”, 2009. 232 с.
3. Інструментальні засоби сучасного офісу державного службовця : підручник / І.В. Клименко, К.О. Линьов, Є.М. Нужний, О.О. Акімов. К., 2010. 184 с.
4. Клименко І. В. Архітектура електронного врядування: зарубіжний досвід та перспективи для України // Право та держ. упр. 2011. № 2. С. 104–109.
5. Клименко І. В. Електронне врядування та якість життя громадян // Розвиток наукових досліджень: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Полтава, 23–25 листоп. 2009 р. Полтава : Вид-во “ІнтерГрафіка”, 2009. 192 с.
6. Клименко І. В. Електронне урядування як інновація державного управління // Інвестиції: практика та досвід. 2010. № 12. С. 76–79.
7. Клименко І. В. Напрямки ефективної імплантації електронного урядування в систему державного управління // Наукові дослідження – теорія та експеримент: матеріали шостої Міжнар. наук.-практ. конф., Полтава, 17–19 трав. 2010 р. Полтава : Вид-во “ІнтерГрафіка”, 2010. Т.3. 168 с.
8. Клименко І. В., Загороднюк С.В. Інформаційно-технологічне забезпечення державного управління // Інформаційно-комунікаційне забезпечення діяльності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування : навч.-метод. матеріали / уклад. : О. Д. Брайченко, І. В. Васькова, С. В. Загороднюк, Т. А. Саченко. К. : НАДУ, 2010. 72 с.
9. Клименко І. В., Линьов К.О. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. К. : Вид-во НАДУ, 2006. 32 с.
10. Компетентність державних службовців у сфері інформаційно-комунікативних технологій: кваліфікаційні вимоги, програми і методики навчання, система тестування знань та вмінь : наук. розробка / І.В. Клименко, Л.В. Власова та ін.. К. : НАДУ, 2010. 72 с.
11. Полян О. В. Механізми надання управлінських послуг органами влади : автореф. дис. ... канд. держ. упр. : 25.00.02. Львів, 2006. 20 с.
12. Порядок інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади : наказ Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 25 листоп. 2002 р. № 327/225. URL: www.zakon.rada.gov.ua
13. Порядок надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи “Електронний Уряд”: наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15 серп. 2003 р. № 149. URL: www.zakon.rada.gov.ua
14. Про адміністративні послуги : проект Закону України від 16 берез. 2010 р. № 6199. URL: www.zakon.rada.gov.ua
15. Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення стандартів адміністративних послуг: наказ Мінекономіки від 12 лип. 2007 р. № 219. URL: www.me.kmu.gov.ua
16. Про затвердження Переліку і Порядку надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи “Електронний Уряд” : наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15 серп. 2003 р. № 149. URL: www.zakon.rada.gov.ua
17. Реализация проектов электронного правительства: мировой и отечественный опыт. URL: <http://www.microsoft.com/rus/government/newsletters/issue19>
18. Сороко В. М. Надання публічних послуг органами державної влади та оцінка їх якості : навч. посіб.. К. : НАДУ, 2008. 240 с.
19. Типова інформаційна структура web-серверу органу виконавчої влади. Спільний проект за темою: “Забезпечення прозорості системи регіонального управління в Україні”. К. : ТОВ “Інформ. центр “Електронні вісті”, 2002. 16 с.

20. Фіщук В. “Електронний Уряд” в Україні: стратегія розбудови, технології, реалізація. Інтеграція інтернет-ресурсів державних установ до Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади. К. : ЗАТ “Софтлайн”, 2004. 30 с.

21. Фіщук В. Інтеграція веб-сайтів органів виконавчої влади до Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади. К. : ЗАТ “Софтлайн”, 2003. 40 с.

22. Afonin E. The information-technological competence of civil servants as the tool of efficiency of the state control / Eduard Afonin, Iлона Klimenko // Abstracts of 21st International CODATA Conference Scientific Information for Society – from Today to the Future Ukraine, Kyiv, 5–8 October, 2008. P. 231–232.

«Управління проектами»

Основна література

1. Балацький О.Ф., Теліженко О.М., Соколов М.О. Управління інвестиціями: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 232 с.
2. Бушуєв С.Д., Морозов В.В. Динамічне лідерство в управлінні проектами: Монографія. К., 2000. 312 с.
3. Веретенников В.І., Тарасенко Л.М., Гевлич Г.І. Управління проектами: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 280 с.
4. Вяткин В.Н., Хэмптон Д.Д., Казак А.Ю. Принятие финансовых решений в управлении бизнесом. М-Ек. “Изд. Дом Ява”, 2004.
5. Глазунов В.Н. Финансовый анализ и оценка риска реальных инвестиций. М.: Финстатинформ, 1997.
6. Гудзь О. Степасюк О. Проблеми управління інвестиційними процесами в аграрному секторі економіки України // Бухгалтерія в сільському господарстві 2001 р. № 21 С. 18-20.
7. Гудзь О.Є., Муриксина Т.Л. Рубцов В.С. Де взяти гроші для свого бізнесового проекту? (Джерела фінансування власних бізнесових проектів): Навч. посібник. К.: Планета людей, 2003. 116 с.
8. Гудзь О.Є. Проблеми страхування сільськогосподарських ризиків // Економіка АПК. 2004 р. № 1. С. 73 – 77.
9. Катренко А.В. Управління ІТ-проектами. Л.: Видавництво «Новий Світ», 2000.
10. Управление проектами: учеб. пособие для студентов / под общ. Ред. И.И. Мазура. М.: Издательство «Омега-Л», 2007. 664 с.
11. Пинто Дж.К. Управление проектами / под ред. В.Н. Фунтова. СПб., 2004. 464 с.
12. Попов Ю.И., Яковенко О.В. Управление проектами: Учеб. пособие. М.: ИНФРА-М, 2007. 208 с.
13. Тарасюк Т.М. Управління проектами: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2004. 344 с.
14. Тянь Р.Б., Холод В.А., Ткаченко В.А. Управління проектами: Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 224 с.

Допоміжна література

1. Балацький О.Ф., Теліженко О.М., Соколов М.О. Управління інвестиціями: Навчальний посібник. Суми: Університетська книга. 232 с.
2. Барроу К., Брроу П., Браун Р. Бізнес-план: Практич. посіб.. К.: «Знання», КОО, 2001. 285 с.
3. Бондаренко О.А. Науково-методичні рекомендації по складанню бізнеспланів виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції. Суми: Видавництво «Довкілля», 2002. 214 с.
4. Верба В.А., Гребешкова О.М. Проектний аналіз; слайд курс: Навч. посіб. К.: КНЕУ, Ю 2006. 236 с.
5. Верба В.А., Загородніх О.А. Проектний аналіз: Підручник. КНЕУ, 2000. 322 с.
6. Воропаев В.И. Управление проектами – проблема международная // Финансовый бизнес. 1997. №5. С. 12.
7. Кучеренко Р.В., Маркітан О.С. Управління діловими проектами: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 280 с.
8. Меньяев М.Ф. Управление проектами. MS Project: Учеб. пособ. М.: Омега-Л, 2005. 276 с.
9. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. К.: Лібра, 2002. 472 с.

10. Покропивний С.Ф., Соболев С.М., Швиданенко Г.О., Шапринська Л.М. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч.-метод. Посібник. К.:КНЕУ, 2001. 160 с.
11. Савчук В.П., Прилипко С.И., Величко Е.Г. Анализ и разработка инвестиционных проектов. К.: Абсолют-В, Эльга, 1999. 304 с.
12. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide). Sixth Edition. Project Management Institute, 2017. 800 p.
13. Gurjar N. A Forward Looking Approach to Project Management. Tools, Trends, and the Impact of Disruptive Technologies. Springer Singapore, 2017. 414 p.
14. Lehmann Oliver F. Situational Project Management. The Dynamics of Success and Failure. Templates. Auerbach Publications, 2016. 298 p